

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҚОСЫМША БІЛІМ БЕРУ
ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК ОРТАЛЫҒЫ**

**МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
РЕСПУБЛИКАНСКИЙ УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ ЦЕНТР
ДОПОЛНИТЕЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ**

**Балалар музыка мектептерінің және балалар өнер мектептері
музыка бөлімдерінің «Джаздық сольфеджио»
білім беру бағдарламасы**

**Образовательная программа
«Джазовое сольфеджио» детских музыкальных школ и
музыкальных отделений детских школ искусств**

Астана, 2017 г.

Балалар музыка мектептерінің және балалар өнер мектептері музыка бөлімдерінің «Джаздық сольфеджио» білім беру бағдарламасы – «Республикалық қосымша білім беру оқу-әдістемелік орталығы» РМҚК, Астана, 2017 жыл. – 56 б.

Образовательная программа «Джазовое сольфеджио» детских музыкальных школ и музыкальных отделений детских школ искусств – РГКП «Республиканский учебно-методический центр дополнительного образования», Астана, 2017 год. – 56 с.

Балалар музыка мектептерінің және балалар өнер мектептері музыка бөлімдерінің «Джаздық сольфеджио» білім беру бағдарламасы «Джаздық сольфеджио» пәніне оқытудың мақсатын, нәтижелерін және мазмұнын, білім беру процесін ұйымдастыруды, оларды іске асыру тәсілдері мен әдістерін, оқыту нәтижелерін бағалау өлшемшарттарын қамтитын білім берудің негізгі сипаттамаларының біртұтас кешенін анықтайды.

Образовательная программа по предмету «Джазовое сольфеджио» детских музыкальных школ и музыкальных отделений детских школ искусств определяет единый комплекс основных характеристик образования, включающий цель, результаты и содержание обучения, организацию образовательного процесса, способы и методы их реализации, критерии оценки результатов обучения предмету «Джазовое сольфеджио».

*ҚР БҒМ Республикалық қосымша білім беру оқу-әдістемелік орталығының оқу-әдістемелік кеңесі ұсынған
(2017 жылғы 14 сәуірдегі №2 хаттама)*

*Рекомендовано Учебно-методическим советом
Республиканского учебно-методического центра
дополнительного образования МОН РК
(протокол от 14 апреля 2017 года № 2)*

*©Республикалық қосымша білім беру оқу-әдістемелік орталығы, 2017
©Республиканский учебно-методический центр дополнительного образования, 2017*

**Балалар музыка мектептерінің және балалар өнер мектептері
музыка бөлімдерінің «Джаздық сольфеджио» білім беру
бағдарламасы**

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Балалар музыка мектептерінің және балалар өнер мектептері музыка бөлімдерінің «Джаздық сольфеджио» пәні бойынша білім беру бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) «Джаздық сольфеджио» пәніне оқытудың мақсатын, нәтижелерін және мазмұнын, білім беру процесін ұйымдастыруды, оларды іске асыру тәсілдері мен әдістерін, оқыту нәтижелерін бағалау өлшемшарттарын қамтитын білім берудің негізгі сипаттамаларының біртұтас кешенін анықтайды.

2. Осы Бағдарламада келесі түсініктер қолданылады:

1) аккорд – жоғарылығы әртүрлі, бір уақытта алынған үш немесе одан көп музыкалық дыбыстардың үйлесімділігі, жиырмасыншы ғасырдың музыкасына тән, «аккорд» деп кез-келген тік дыбысталуды атайды, оның ішінде сонордан басқа терциялық емес құрылымдар;

2) акценттер – белгілі нотаны немесе тактідегі бөлікті дауыс қаттылығымен (немесе басқаша) ерекшелеу;

3) баса айту – мазмұнын, музыкалық ойдың қисынын анықтау мақсатында ән айту кезінде кезеңдерді, сөйлемдерді, сөздерді, сарынды бөлу арқылы музыкалық фразаларды көркемдік-мағыналық бөлуді білдіретін музыкалық мәнерлеу құралы;

4) би-боп – әуенді емес, үйлесімді ойнауға негізделген, жылдам қарқынмен және күрделі суырып салумен сипатталатын джаздық стиль;

5) блюз – жиырмасыншы ғасырдың 20 жылдары кең тараған блюздың жеке алынған композициясы немесе музыкадағы жанры;

6) граунд бит – тактінің метроритмикалық құрылымына сәйкес келетін джаздағы тұрақты қағыс;

7) дауысты жүргізу – көп дауысты музыкалық шығармадағы дауыстың қозғалуы;

8) джаз – америка жеріндегі үш жүз жыл бұрынғы батыс африка және еуропа музыкасының мәдениетінің синтезі болып табылатын, жартылай суырып салатын музыка өнерінің түрі;

9) джем-сейшн – берілген тақырыпқа жеке және жалпы суырып салу;

10) джаздық стандарт – белгілі джаздық репертуардың бөлігі ретіндегі музыкалық шығарма;

11) дыбыс филировкасы – дыбыстың тығыздылығы мен қоюлығын біртіндеп сиректету;

12) инверсия – әуендегі мағынасы сарынды немесе тақырыпты

кері қимылда көрсету;

13) музыка теориясындағы гамма – ұзақтығы белгісіз дыбыстардың қатары, жандарындағы басқыштары бір-бірінен толық бір тонға және жартылай тонға артта болады;

14) музыкадағы үн – белгілі жоғарылықтағы әрбір дыбысты білдіретін музыкалық термин;

15) музыкадағы мажор – екі үйлесімді үндестілік ладының (минормен бірге) бірі, минорлы дыбыстар қатарының ерекшелігі – оның үшінші сатысы бірінші сатыдағы үлкен терцияға артта қалады;

16) музыкадағы минор – екі үйлесімді үндестілік ладының бірі, минорлы дыбыстар қатарының ерекшелігі – оның үшінші сатысы бірінші сатыдан кіші терцияға артта қалады;

17) музыкалық суырып салу – музыка ойнаудың мейлінше көне, тарихи түрі, ол кезде музыканы шығару оны орындау кезінде туындайды;

18) мажорлы-минорлы үндестіліктердегі хроматизм – диатоникалық дыбыстар қатарының бір атаулы хроматикалық сатысына жарты тонға әуендік қозғалыс;

19) паттерн – музыкалық тректің күрделі бөлігі, олар көптеген сэмплдерден тұруы мүмкін және оның ұзақтығы шектелмеген;

20) пентатоника – бес сатылы арақашықтық жүйесі, барлық дыбыстары таза квинталар және (немесе) квартастарда орналасуы мүмкін;

21) ритм – джаздық музыканың ортаңғы, негізін құрайтын элементтерінің бірі;

22) рифф – фигураларға бөлінген ноталар жиынтығы, олар музыкалық композицияны немесе оның бөлігін құрайды, үнемі қайталанатын қысқа музыкалық фраза;

23) свинг – джазды орындау техникасына тән элемент;

24) септаккорд – терцияның бойында орналасқан немесе орналасуы мүмкін болатын төрт дыбыстан тұратын аккорд, септаккордтың шеткі екі дыбысының арасындағы аралықтар септимаға тең, атауы да осыдан шыққан;

25) синкопа – музыкада ритмикалық тіректің тактінің қатты бөлігінен әлсіз бөлігіне ауысуы, яғни ритмикалық акценттің метрикалыққа сәйкес келмеуі;

26) сольфеджиолау – дауысты дамытуға арналған, сондай-ақ вокализ деп аталатын арнайы жаттығулар;

27) суырып салу – джазды музыканың басқа түрінен ерекшелетін негізгі элементтердің бірі;

28) тасымалдау – кәсіби тәсіл;

29) тоника – мажорлы немесе минорлы ладтың бірінші сатысы, ең тұрақты дыбыс, ол өзіне басқа сатыларды магнитше тартады;

30) үшдыбыстылық – терцияның бойында орналасқан үш дыбыстан құралған аккорд;

31) свинг – биг-бэндтің орындауындағы джаздың стилі, еркін суырып салу нотаға түсірілген аранжировка бойынша ойнауға орын береді;

32) тұтас тонды гамма – толық тондардың қатарын құратын дыбыстар қатары, тұтас тонды лад деп аталатын дыбыстар жүйесін біріктіреді;

33) үйлесімділік – музыкалық дыбыстарды дыбысталуға біріктіретін және лад және үндестілік жағдайында дыбыстардың ретті шығуына негізделген музыкалық мәнерлеу құралы;

34) үндестілік және модалды ладтар үйлесіміндегі альтерация – ладтық тартылуларды тұрақтылыққа өршіктіретін тұрақсыз диатоникалық сатының хроматикалық өзгеруі;

35) шабуыл – қандай да бір музыкалық аспапта ойнау кезінде немесе вокалдық партияны айту кезінде дыбыстарды құруға қажетті дыбыс шығарудың алғашқы импульсі; дыбыс шығарудың, орындаушылық штрихтардың, артикуляция мен баса айтудың әртүрлі тәсілдерінің кейбір нюансировкалық қасиеттері;

36) штрихтар – дыбыс құраушы ноталарды, ноталар тобын орындау (тәсілі және әдісі) амалы, дыбысталудың мінезін, тембрін, шабуылын және басқа да қасиеттерін анықтайды;

37) Backing Track – аккомпанемент фонограммасы.

3. Бағдарламаның мақсаты: музыка теориясы саласында алған білім, білік және дағдылары негізінде білім алушының музыкалық-шығармашылық дамуына жағдай жасау.

4. Бағдарламаның міндеттері.

Оқыту:

1) музыкалық терминдерді білу;

2) джаздық гармония саласында балалардың білім, білік және дағдыларды алуы;

3) музыкалық жанрларға тән ерекшеліктерді және негізгі стильдік бағыттарды білу;

4) үйлесімді және әуезді ойлауды дамыту;

5) эстрадалық-джаздық әуенді үйлестіру дағдысын білу;

6) аккордтарды фондық бояу сезімін, көптеген дыбыстарды біртұтас қабылдауды, қатар сезімін, ансамбльді және оның міндеттілік байланыстарын қалыптастыру.

Дамыту:

1) лад сезімін, музыкалық есту қабілетін, жадын, метроритмді, көркемдік талғамды дамыту;

2) вокалдық ырғақтау және сольфеджиолау дағдысын дамыту;

3) өзінің практикалық қызметінде арнайы джаздық тәсілдерін қолдану білігін дамыту;

4) есту арқылы теру білігін дамыту;

5) орындалатын шығармаларды теориялық талдау саласындағы алғашқы дағдыларды дамыту;

6) балалардың шығармашылық қызмет тәжірибесін алуы;

7) білім алушылардың музыкалық ақпаратты меңгеруіне ықпал ететін жеке қасиеттерін пысықтау;

8) арнайы дағдыларды дамыту: ырғақтау жиілігі, ноталарды парақтан оқу, естуі және жады бойынша музыканы жазу, музыкалық шығармаларды талдау;

9) шығармашылық қызмет дағдысын алу.

Тәрбиелік:

1) білім алушыны әлемдің мәдениет негіздеріне тарту;

2) әлем халықтарының рухани және мәдени құндылықтарын меңгеру;

3) білім алушының мәдени құндылықтарды өз бетінше қабылдау және бағалау білігін қалыптастыру.

5. Бағдарламаны меңгеру мерзімі жеті жылды құрайды. Негізгі оқыту курсына дайындау үшін алты-жеті жастағы балалармен дайындық топтарында сабақтар жүргізіледі.

6. Оқыту жеке, кіші топ формаларында жүзеге асырылады. Оқу жүктемесінің көлемі үлгілік оқу жоспарында анықталады.

7. Бағдарлама жалпы музыкалық білім алуға және дамуға, сондай-ақ әрі қарай кәсіби білім алуға бағдарланған білім алушылармен жұмыс істеуде қолдануға арналған.

8. Бағдарлама әр баланың музыкалық дамуын барынша саралай отырып іске асыруға жағдай жасайды, білім алушылардың жеке және жас ерекшеліктеріне сай келетін, оқыту әдістерін қарастырады.

9. Пән дәстүрлі оқытуға, әр білім алушыға жеке-сараланған тәсілмен келуді, көркемдік-бейнелі ойлауын дамытуға, балалардың рухани және мәдени құндылықтарды меңгеруіне, музыка өнері саласындағы дарынды балаларды анықтауға бағдарланған.

10. Педагог оқу міндеттерін белгілеудегі икемділік, әр баланы оқыту стратегиясын қалыптастыру мүмкіндіктері есебінен әр білім алушыға жеке тәсілмен келуді іске асыруға жағдай жасайды.

11. Бағдарламаның мақсатына қол жеткізу қағидаттары:

1) балалардың табиғи қабілеттерін дамытудағы біртіндеушілік;

2) музыкалық сөздік қорын және техникалық тәсілдерді меңгерудегі қатаң жүйелілік;

3) сабақтардың жүйелілігі және ұдайылығы;

4) оқу процесінің мақсаттылығы.

12. Бағдарлама білім алушыларды шығармашылық, эстетикалық,

рухани-адамгершілік дамытуға, олардың орындаушылық тәжірибелерін меңгеруге, музыкалық өнерді зерттеу және меңгеру барысында өз бетінше жұмыс істеу дағдыларын алуына негіз болуға бағдарланған.

13. Бағдарлама музыкалық қабілеттері, дайындықтары және жалпы дамуы әртүрлі деңгейдегі балаларға есептелінген. Педагог оқу міндеттерін белгілеудегі икемділік, әр баланы оқыту стратегиясын қалыптастыру мүмкіндіктері есебінен әр білім алушыға жеке тәсілмен келуді іске асыруға жағдай жасайды. Педагог музыкалық білімді меңгерудегі қолжетімділікке, сатылылыққа және жүйелілікке, балалардың бойында музыкаға деген қызығушылықтарын оятуға ерекше көңіл бөледі.

14. Бағдарлама білім алушылардың:

1) музыкалық сауаттың қажетті деңгейіне сәйкес музыкалық шығармаларды шығармашылықпен орындауға мүмкіндік беретін ән айтудың білім, білік және дағдыларын меңгеруіне;

2) шығармашылық қызмет тәжірибесін алуына;

3) әлем халықтарының рухани және мәдени құндылықтарын меңгеруіне;

4) музыкалық білім алуына және музыкалық мәдениетке араласуына;

5) білім алушылардың бойында музыка өнері саласындағы кәсіби білім беру бағдарламаларын әрі қарай меңгеруіне ықпал ететін білім, білік және дағдылар кешенін қалыптастыруға ықпал ететін жеке қасиеттерді қалыптастыруға бағытталған.

15. Психологиялық-педагогикалық қолдау:

1) білім алушының даралығына сәйкес оның тұлғалық, зияткерлік және әлеуметтік дамуына, өзін өзі кәсіби анықтауына, зияткерлік-тұлғалық мүмкіндіктерін ескере отырып, шығармашылық қабілеттерін дамытуға жағдай жасауға;

2) білім алушылардың бойында оқуға деген оң уәждемелерін қалыптастыруға;

3) білім алушылардың тұлға ретінде дамуына және өзін өзі жетілдіруіне ықпал ететіндей тұлғаға өзін өзі тануда, олардың өзіне шынайы баға беруіне және нақты өмірлік жағдайларда бейімделуінде, қиын жағдайларды жеңуде және эмоциялық тұрақтылыққа қол жеткізуде көмек көрсетуге;

4) Бағдарлама мақсаты мен міндеттеріне сәйкес білім алушыларға психологиялық көмек көрсетуге және қолдауға бағытталған.

16. Білім алушыларға қажетті орындаушылық дағдыларды және біліктерді үйрету мазмұны, сипаты және стилі жағынан түрлі көркемдік шығармалармен жұмыс істеу барысында іске асырылады, ал музыкалық тәрбие беру халық музыкасын, қазақстандық, орыс және шетел композиторларының шығармашылығын үйретуге негізделеді.

17. Бағдарламаның ерекшелігі балалардың ән айту бойынша білім, білік және дағдыларды, шығармашылық қызмет тәжірибесін меңгеруге жалпы дамытушылық бағыттылығы болып табылады.

18. Бағдарлама білім алушылардың жас және жеке ерекшеліктерін ескереді, білім алушылардың функционалдық сауаттылығын дамытуға, негізгі және пәндік құзыреттеріне – оқу пәні шеңберінде меңгерілген арнайы білім, білік және дағдыларына қол жеткізуге бағытталған.

19. Бағдарламаның әдістемелік негізі:

1) тұлғаны қалыптастырудағы тұтастық тәсіл тұжырымдамасы;
2) оқытудағы жас, жеке-қызметтік, жеке-сараланған және мәселелі-зерттеу тәсілдері;

3) заманауи педагогиканың жалпы дидактикалық постулаттары, білім беру процесінің белгілеген мазмұны, формалары және тәсілдері;

4) оқытудың дамыту мәнмәтініндегі білім алушылардың шығармашылық және орындаушылық қабілеттерін дамыту мәселелерін әзірлеу;

5) көрнекті педагогтер мен музыка танушылардың теориялық ережелері мен әдістемелік нұсқаулары.

20. Оқу материалының мазмұнын іріктеудің педагогикалық қағидаттары:

1) табиғи сәйкестік және қолжетімділік қағидаты білім алушының жас ерекшеліктерін ескеріп, білім алушының музыкалық және рухани-адамгершілік дамуына көмектесетін, тыңдауға, үйренуге, орындауға лайық оқу материалын іріктеп алуға мүмкіндік береді;

2) сабақтастық қағидаты білім алушылардың музыкалық-орындаушылық қызметі және оның мазмұны деңгейінде оқытудың барлық сыныптары арасындағы байланысты білдіреді;

3) оқытуды дараландыру қағидаты аспапта ойнаудың орындаушылық дағдыларын практикалық меңгерудің негізгі тәсілі болып табылады;

4) шығармашылық қағидаты білім алушылардың қабілеттерін және бейімділіктерін ашады, табыстылық жағдайын құруға, өнермен қуана араласуға ықпал етеді.

21. «Джаздық сольфеджио» пәніне топтық оқытудың ерекшелігі оқыту әдістерін, құралдарын, формаларын және репертуар кешенін таңдаудың түрлілігін болжайды.

22. Қойылған міндеттерді орындау үшін қолданылатын оқыту әдістері:

1) ауызша – нақты уақыттағы немесе ертеде ойналған, тыңдалған музыкалық материалды түсіндіру, талдау, сараптау және салыстыру;

2) көрнекілік – эстрадалық, джаздық шығармалардың, олардың жеке бөліктерінің орындаушылық тәсілдерінің ерекшеліктерін көрсету,

таныстыру, метроритмикалық тәсілдерді, жанрлық және стильдік орындау ерекшеліктерін орындауды көрсету;

3) практикалық – тұтас шығарманы мұқият пысықтау үшін барынша ұсақ бөліктерге бөлу және артынан біртұтасқа ұйымдастыруға арналған ұжымдық және жеке шығармашылық жаттығулар;

4) талдау – салыстыру және жалпылау, қисынды ойлауды дамыту;

5) эмоциялық – ассоциацияларды, бейнелерді, көркемдік әсерлерді таңдау, музыкалық бейнелі ойлауды дамыту.

23. Әдістерді таңдау білім алушының жасына және жеке ерекшеліктеріне, физикалық қабілеттері, шығармашылық қабілеттерінің даму деңгейіне байланысты болады. Оқу процесі қарапайымнан күрделіге қарай құрылады.

24. Сабақ формалары:

1) практикалық;

2) топтық;

3) ойын сабағы (сабақ барысында ойын технологияларын қолдану);

4) экскурсия сабағы.

25. Педагог Бағдарламаны заманауи музыка мектептерінде іске асыруда интерактивті білім беру технологияларын, сабақтардың классикалық және дәстүрлі емес түрлерін қолданады.

26. Педагогтің білім алушымен жеке жүргізетін сабағы сыныптағы оқу-тәрбие жұмысының негізгі формасы болып табылады.

27. Сабақ жоспары бір уақытта жүргізілетін теориялық және практикалық сабақтардан құралады.

28. Жұмыстың сабақтан тыс түрлері:

1) концерттік, байқаулық қойылымдарға дайындық;

2) шығармашылық және мәдени-ағартушылық іс-шараларға қатысу;

3) филармонияларға, театрларға, концерттік залдарға, мұражайларға бару;

4) музыка қайраткерлерімен, орындаушылармен, композиторлармен кездесулер.

29. Осы Бағдарлама негізінде педагог білім беру процесін ұйымдастырудың анықталған сынып үшін ұтымды және барынша тиімді мазмұнын, әдістерін және тәсілдерін анықтайтын оқу жұмыс бағдарламасын әзірлейді.

30. Оқу жұмыс бағдарламасының құрылымдық элементтері:

1) титул парағы;

2) түсінік хат;

3) оқу қызметін жоспарлау;

4) оқу процесін оқу-әдістемелік қамтамасыз ету.

31. Титул парағында негізгі мағлұматтар:

- 1) білім беру ұйымының аталуы;
- 2) оқу пәнінің аталуы;
- 3) оқу жұмыс бағдарламасы арнайы әзірленген сыныпты көрсету;
- 4) оқу жұмыс бағдарламасының жұмыс мерзімі (оқу жылы);
- 5) педагог туралы қысқа мағлұмат;
- 6) білім беру ұйымы басшысының оқу жұмыс жоспарын бекітуге арналған орын.

32. Түсінік хаттың мазмұны:

- 1) осы Бағдарлама негіздеме ретінде;
- 2) анықталған сыныпта пәнді оқыту кезінде өзекті педагогикалық мақсат пен міндеттер;

- 3) анықталған сыныптағы оқытудың ерекшеліктері (дамыту, түзету-дамыту, дарынды балалармен жұмыс);

- 4) аталған сыныпта жұмысты ұйымдастырудағы ерекшеліктер мен мәселелер;

- 5) себептері мен өзгерістердің мақсаттарын нұсқай отырып, жеке тақырыптық блоктарды (бөлімдерді) меңгеру мерзімдерін және (немесе) уақытын өзгерту туралы ақпаратты көрсету.

33. «Оқу қызметін жоспарлау» тарауы білім алушылардың қызметтерінің сипатын ерекшелейтін тақырыптық күнтізбелік жоспардан, сыныптар бойынша репертуарлық тізбеден құралады.

34. «Оқу процесін оқу-тақырыптық қамтамасыз ету» тарауының мазмұны:

- 1) білім алушыға арналған танымдық әдебиеттер тізбесі;

- 2) педагогке арналған әдістемелік әдебиеттер тізбесі;

- 3) оқу-көрнекілік құралдар тізбесі.

35. Оқу жұмыс бағдарламасы әдістемелік кеңестің отырысында қарастырылады және білім беру ұйымының басшысы оқу жылы басталғанға дейін бекітеді.

2-тарау. Оқыту мазмұны және Бағдарламаны меңгерудегі күтілетін нәтижелер

36. Джаздық сольфеджио музыкалық-теориялық циклдің пәндерінің арасындағы негізгі орынды алады, музыкалық тілдің заңдылықтарын ғылыми және практикада меңгеруіне арналған, балашақтағы кәсіпқой музыканттардың, сондай-ақ әуесқой музыканттардың музыкалық есту қабілетін, музыкалық ойлауын белгілі деңгейге дейін дамытуға ықпал етеді.

37. Бағдарламаның мазмұнына барлық стильдегі эстрадалық-джаздық музыка қамтылған: блюз, свинг кезеңінің джаздық стандарттары, би-боп, латино, джаз-рок, рок стиліндегі вокалдық

нөмірлер.

38. Джаздық музыканың музыкалық шығармаларын ұйымдастыру қағидаты: джаздық ритмдер, джаздық штрихтар, джаздық синкопалар, свинг және ерекше джаздық фразировка.

39. Джаздық музыкада аккордтар мен гаммалар өзара тығыз байланыста (аккордтық гаммалар) болады, септаккордтар мен гаммалар 12 сатыдан бастап құрылады. Педагог суырып салуға ерекше көңіл бөледі, сабақтарды джем-сейшн формасында жүргізеді.

40. Теориялық мәліметтер білім алушының музыкалық-есту қабілеттері тәжірибесімен тығыз байланысты. Әрбір теориялық жалпылаудың алдында тиісті музыкалық материалды есту қабілетін дайындау жүргізіледі.

41. Музыка тілінің элементтерін (аралықтар, аккордтар, гаммалар, әуендік және гармоникалық айналымдар) фортепианода ойнау теориялық материалды меңгеруге, үндестіліктерде еркін бағдарлануға үлкен пайдасын тигізеді.

42. Білім алушы сольфеджио сабақтарында музыкалық шығармаларды, олардың үзінділерін орындайды, жазады, сондықтан оларды негізгі музыкалық терминдермен, қарқындардың белгілерімен, орындау сипатымен таныстыру қажет.

43. Білім алушы джаздық әуеннің сипаттарымен, джаздық ритмиканың ерекшеліктерімен танысады, естуі арқылы әуендерді тереді, джаздық қарқындарды әріптік-сандық белгілер бойынша үйлесімді сүйемелдеуді орындайды, риффтерді суырып салады, оларды аспапта тереді және ноталарға түсіреді.

44. Джаздық теория мен практика классикалық теорияға сәйкес келе бермейтін, өздеріне тән дыбыстардың, ладтардың, үйлесімділік қатарының белгілерін қолданады.

45. Джаздық музыкадағы дыбыс жоғарылығы ағылшын әліпбиіндегі әріптермен белгіленеді: C, D, E, F, G, A және B (джаз теориясында классикалық «си» дыбысын белгілеуде қолданылмайды, дәстүрлі H орнына – B әрпі қолданылады).

46. Джазда «қара» пернелердің өздерінің жеке белгілері болмайды, C# (Db), Eb, F#, Ab, Bb альтерация белгілерінің көмегімен негізгі жетеуден пайда болатын болып табылады.

47. Аккордтардың белгісіндегі бас әріптер немесе рим сандары дыбысталудың негізгі тонына нұсқайды, құрылымы бірқатар символдармен беріледі. Араб сандарының алдындағы «+» және «-» белгілері дыбыстың жарты тонға – альтерацияға көтерілуін немесе төмендеуін білдіреді. Бас әріптерден кейінгі «#» және «b» белгілері барлық аккордтың жарты тонға жоғарылауын немесе төмендеуін білдіреді.

48. Джаздық дәстүрдегі аккордтарды жазуға тән ерекшеліктер

тонның қосарлана («дубль-диез» және «дубль-бемоль») жоғарылауын және төмендеуінен бас тартуды білдіреді, олар энгармониялық түрде тиісті дыбыстармен орнын ауыстырады.

49. Джаздық гармонияда ладтардың аталуы музыка теориясында жалпы қабылданған әдеттегі атауларға сәйкес келмейді. Джаздық музыканттардың ойлауы көбінде гармониялық болып келеді, сондықтан олар үшін лад – гармониялық жүйелілікті әуенмен толықтыру болып табылады.

50. Джаздық гармонияда жеті сатылықтардан басқа да ладтар кездеседі (пентатоника, блюздік лад, аралас ладтар), олар суырып салуда әртүрлі сатыларды ойнау үшін қолданылады.

51. Эстрадалық және джаздық әуендердің үйлесімділігі әншілік-бишілік әуендерді сүйемелдеуге тән әдеттегі функционалды формулаларға сүйенеді. Ереже бойынша үйлесімділік айналымдары мен каденциялардың құрылымдары екі сөйлемнен құралған шаршы кезеңінің формасына сәйкес келеді.

52. Үндестілік тіректердің ауысуы джаздық музыканың кіші формаларына тән емес. Көптеген жағдайда джаздық стандарттардың тақырыптары біртонды болып келеді (бөліктерді қайталау кезіндегі мүмкін болатын тондық қозғалыстарды есепке алмайтын болсақ), олардың үйлесімділік құрылымы ладтың негізгі қызметіне (T, S, D) және жанама сатылардағы аккордтарға негізделген.

53. Джаздық гармонияда дауысты жүргізу жалпы алғанда классикалыққа ұқсас, оның негізінде әр дауыстың толық қозғалуы жатыр, ол аккордтық фактураның шеткі дауыстары үшін өте маңызды.

54. Классикалық үйлесімділіктің ережесінен ерекшелігі, көпдыбысты аккордтардың қосылуына терциялар мен секстала сияқты, квинта, септима және секунда үнемі қоса қолданылады.

55. Джаздық музыкадағы үйлесімділік фактурасының әдеттегі үлгілерімен қатар блок-аккордтар деп аталатын – соло жасап тұрған дауыстардың аккордтық микспен шығару тәсілі кең қолданылады.

56. Блок-аккордтар техникасы негізгі септаккордтарды, сондай-ақ октавада әуенді қайталау кезіндегі оның айналымдарын қолдануға негізделеді. Бұл тәсілді жүргізу көп жағдайда дауыстардың айқаусуын береді (әуендердегі кең секірулерде).

57. Педагог ритм сезімін дамыту үшін сабақта ритмді айтуды, тоқылдатуды, ритмикалық диктанттарды, үйренген ритмдік формулаларды қолдану арқылы суырып салуға арналған тапсырмалардан тұратын тапсырмалар кешенін қолданады.

58. Естуді талдау жеке ладтарды, сондай-ақ аралықтарды, аккордтарды, сондай-ақ әртүрлі үндестіліктердегі аккордтық тізбектерді анықтауды қамтиды. Естуді талдау ырғақтық жаттығулармен байланысты (секвенция, аралық байланыстары, аккордтар,

гармоникалық блюздік сызбалар).

59. Шығармашылық тапсырмалардың түрлері:

- 1) аккордка, үйлесімділік қатарына арналған суырып салулар;
- 2) берілген ритмге әуенді шығару;
- 3) берілген ладтық сатысында ырғақтық жаттығуларға ритмикалық суреттерді шығару;
- 4) фортепианода таныс әуендерді теру;
- 5) әуенге екінші дауысты шығару;
- 6) кіріспе-тондық хроматикалық қосымша дыбыстарды аккордтықтарда қолданып суырып салу;
- 7) джаздық тақырыптарға өз аккомпанементтерін іріктеу;
- 8) аккордтық қатарға әуендерді шығару.

60. Жылдам, тіпті үйлесімділікте жылдам дұрыс бағдарлану, ладтық тілді білуі, нақты аралықтармен шығаратындай жылдам есту қабілетін дамыту оқыту формасы болып табылады.

61. Педагог сабақтарда синтезаторды қолданады, бұл аспаптың мүмкіндігі жанды музыка ойнау атмосферасында джаздық ритмдік-ырғақтық материалды үйренуге жағдай жасайды.

62. Джаздық практикада алғашқы кезден бастап-ақ әріптік-сандық белгілердің мағынасын түсіндіре білу қажет. Білім алушы педагогтің басшылығымен қысқа мерзімде еркін ойнауға арналған мазмұнын ашу технологиясын меңгереді, бұл тапсырмалардан және жаттығулардан тұратын ерекше жұмыс, сызбаларды есінде сақтау және өз уақытында тиісті үйлесімдікке тура түсу.

63. Педагог алғашқы кезден бастап білім алушының бойында алдыңғы дыбысталуды алдын ала естуге (озуға) жылдамдық реакциясын қалыптастырады. Мұндай есту өлшемшарттарымен жұмыс тұрақты түрде жүргізіледі.

64. Сабақтарда ерекше орынды синкопалардың әртүрлі түрлерін (алдымен жеңілдерін, артынан күрделілерін) орындау бойынша жұмыс алады. Эстрадалық және джаздық пьесалардың фактурасына сипкоаланған ритмикалық фигуралардың көптеген санын енгізу бұл бағыттағы стильге тән нәрсе болып табылады.

65. Педагог сабақтарда әртүрлі синкопаның түрлерін меңгеру бойынша арнайы әзірленген метроритмикалық әдістемелік оқулықтарды, метроном ұзақтықтарды бөлетін ерекше түрлермен жаттығуды, аккомпанементтің көптеген мүмкін болатын стильдік және жанрлық метроритмикалық формулаларының жиынтығымен электронды ритм-боксты қолданады.

66. Сольфеджио сабақтарындағы қажетті жұмыс формаларының бірі болып вокалдық-ырғақтық жаттығулар (гаммаларды, аралықтарды, аккордтарды, секвенцияларды, әртүрлі әуендік айналымдарды орындау) табылады.

67. Ырғақпен жұмыс істеу кезінде педагог айтудың сапасын қадағалайды (ырғақтың тазалығы, қатары, еркін тыныс алуы, еркін айта алуы, легато).

68. Ладтық ырғақтық жаттығуларға гаммаларды, ладтың жеке сатыларын, жеке және олардан құралған әуендік айналымдарды, үндестілік секвенцияларын, ладта рұқсат етілген аралықтар мен аккордтарды айту жатады.

69. Сольфеджиолау сыныптағы жұмыстың негізгі формасы болып табылады. Сольфеджиолау кезінде педагог ноталар бойынша таза, қатарды сақтап, мәнерлі орындалуына талпынады және білім алушының дирижерлік қимылының дұрыс қойылуына және анық болуына басты назарын аударады.

70. Бірінші сабақтардан бастап, педагог дұрыс дыбыс шығаруды, тынысты, баса айтуды қадағалайды, ән айту кезінде білім алушының дұрыс отыруына назар аударады.

71. Педагог практикалық дағдыға – парақтан ән айтуға үйретеді. Парақтан ән айту дағдысы біртіндеп машықтандырылады және жұмысты бастау кезеңіне дейін білім алушының есту тәжірибесінің, метроритм сезімінің болуын, ұзақтықтарды топтастыру ережелерін білуін, аспаптың сүйемелдеуінсіз айта білуді, ноталарды және ноталар жазбасын білуді талап етеді.

72. Педагог ладта бағдарлана алуды, ладтық айналымдарды сезу қабілетін, ладты, үндестілікті ұстап тұруды үйретеді.

73. Жұмыс процесінде ішкі есту қабілетін дамытуға ерекше назар аударылады (жазылған әуенді ойша елестету, оларда еркін бағдарлану).

74. Парақтан айту дағдыларын дамыту процесінде түсініп және мәнерлеп айтуға талпынған жөн. Педагог білім алушыны ноталық мәтінді айту кезінде алға қарап тұруды және тоқтамай айтуды, нақты үндестілік сезімін жоғалтпауды үйретеді.

75. Айтуды бастамас бұрын орындалатын мысал төменгі сыныпта педагогпен бірге, жоғары сыныптарда өз бетінше талданады. Мысалдың құрылымдық, ладтық, метроритмикалық және басқа да ерекшеліктері талданады.

76. Педагог ноталарды парақтан оқу тәртібін үйретеді:

- 1) әуенді бір уақытта фортепианода ойнап отырып жеткізу;
- 2) әуенде бір уақытта басқа октавада фортепианода ойнап отырып жеткізу;
- 3) педагогтің шығарман гармониялық сүйемелдеуінде әуенді қосарлау арқылы тактімен айту;
- 4) педагогтің шығарман гармониялық сүйемелдеуінде әуенді қосарламай тактімен айту;
- 5) педагогпен бірге (октава) тактілеп айту;
- 6) solo (өзі сольфеджиолап) тактімен айту.

77. Жатталған мысалдарды сольфеджиолау, төменгі сыныптарда парақтан айтуды педагог көп жағдайда ұжыммен, топпен жүргізеді және осыдан кейін ғана жеке айтуға ауысады.

78. Педагог жатталған әуендерді басқа үндестіктерге тасымалдауды, таныс емес әуендерді парақтан тасымалдауды үйретеді.

79. Педагог жұмыстың кез келген түрінде метроритм сезімін дамытады (сольфеджиолау, бақылау жазу, есту қабілетін талдау), табысты нәтижеге қол жеткізу үшін үйретілетін шығармалардағы метроритмикалық қатынастарды машықтандырады, түсінеді, арнайы ритмикалық жаттығуларды қолданады.

80. Метроритм сезімін дамыту бойынша жұмыста педагог таныс, жатталаған әуендерді, жаттығуларды айту кезінде, музыканы тыңдау кезінде дирижерлік қимылмен жұмыс істейді.

81. Педагог білім алушының есте сақтау жадын, ойлауын дамытады, есту қабілетін жүйелі түрде талдайды, бұл ішкі есту түсініктерін жинақтауға мүмкіндік береді, сольфеджионы білім алушының музыкалық практикасымен байланыстырады, оларға шығармаларды талдауға және аспапта ойнауға көмектеседі.

82. Педагог диктантпен жұмыс жүргізуде білім алушының барлық білімдері мен дағдыларын синтездейді, білім алушының даралығын ескеріп, бақылауды табысты жазуына байланысты болатын оның есту қабілетінің даму деңгейін, оның музыкалық есте сақтау жадын, ладтық есту қабілетін, ладтық ойлауын, әуендік қозғалыста бағдарлануын анықтайды.

83. Педагог сабақтарда жұмыстың келесі формаларын қолданады:

- 1) шығармашылық жұмыс;
- 2) жазбаша жұмыс;
- 3) ауызша жұмыс;
- 4) фортепианомен ойнау;
- 5) вокалдық-ырғақтық жаттығулар;
- 6) музыкалық диктант.

84. Өз бетінше жүргізілетін сабақтар ұдайы және жүйелі түрде жүргізіледі. Жұмыс көлемі балалардың жалпы білім беру бағдарламаларын игеруімен қатар үй тапсырмасына дайындалуға кететін уақыт шығыны ескеріліп анықталады.

85. Өз бетінше жүргізілетін сабақтардың түрлері:

1) ауызша және жазбаша тапсырмалар (аспаппен орындалатын музыкалық мысалдарды немесе пьесалардың жеке элементтерін талдау, гаммалардың құрылымы, аралықтарды, аккордтарды және олардың айналымдарын анықтау);

2) өткен элементтерді (гаммалар, аралықтар, аккордтар, аралық секвенциялар және аккордтар қатарын) қамтитын вокалдық-ырғақтық жаттығуларды айту;

3) музыкалық мысалдарды парақтан және жатқа сольфеджиолау, тасымалдау;

4) фортепианода немесе басқа аспаптарда жеке элементтерді немесе әуендерді ойнау, жеңіл сүйемелдеумен музыка ойнау; қарапайым ритмикалық немесе әуендік суырып салу, ноталық мәтінді шығару және жазу, естуі бойынша теру, әріптік белгілермен белгілеу.

86. Жеке үй тапсырмасы бірнеше рет жүргізіліп, педагогтің ұсынымдарына сәйкес құрылады. Бірінші кезекте түрлі техникалық тәсілдер қолданылып, ең күрделі музыкалық эпизодтар пысықталады. Педагог білім алушының ақыл-ой және дене мүмкіндіктеріне байланысты қандай да бір шығармаға жұмсалатын уақытты анықтайды.

87. Білім алушының өз бетінше жүргізетін сабақтарын белсендіру үшін сабақтың келесі формалары қолданылады:

1) өз орындауын талдау – білім алушылар өзінің ойнауын бағалайды, жіберілген қателіктерін белгілейді;

2) білім алушылардың күнделіктеріне шығармамен жұмысқа қатысты педагогтің маңызды ұсынымдарын жазу;

3) үй тапсырмаларын орындау туралы ауызша есеп беру – білім алушы қиындықтар туралы және оларды жою туралы айтады.

88. Үй тапсырмаларының мазмұны:

1) сольфеджиолау;

2) ән айту;

3) ырғақтық жаттығулар;

4) ритмикалық жаттығуларды орындау;

5) тасымалдау;

6) әуендерді және аккомпанементті іріктеу, шығармашылық тапсырмалар;

7) шығармаларды талдау, оның ішінде аспап бойынша орындалатын;

8) жазбаша теориялық тапсырмалар.

89. «Джаздық сольфеджио» пәнінің «Эстрадалық-джаздық ән айту», «Сольфеджио», «Қазақ музыка әдебиеті», «Әлемдік музыка әдебиеті», «Ұжымдық музыка ойнау» пәндерімен пәнаралық байланысы білім алушылардың түрлі көркемдік түсініктерді тұтас түсінуге итермелейді.

90. Бағдарламаны іске асыруды оқыту пәнінің бейініне сәйкес келетін арнайы кәсіби (орта және жоғары) білімі бар және үнемі әдістемелік қызметпен және өзінің біліктілігін арттырумен айналысатын педагогикалық кадрлар қамтамасыз етеді.

91. Білім беру ұйымының материалдық-техникалық базасы санитарлық, өртке қарсы нормаларға, сондай-ақ еңбекті қорғау нормаларына сәйкес болуы тиіс.

92. Бағдарламаны іске асыру шарттары:

- 1) музыкалық аспаптардың (фортепиано, синтезатор);
- 2) ноталық тақтаның;
- 3) кітапхана қорының;
- 4) фонотеканың, дыбыс жазатын құрылғының болуы табылады.

93. 1 сыныптағы Бағдарлама талаптары:

1) білім алушы джаздық музыкада шабуылды, акцентті, штрихтарды, свингті, джаздық синкопаны, тонды, жартылай тонды меңгереді, джаздық гамманың құрылымымен, екі октава диапазонындағы аралықтардың аталуымен, ионий мажорындағы суырып салумен, джаздық музыкадағы негізгі базалық ережелермен, джаздық әуенге тән қасиеттермен, үйлесімділіктермен, блюздік ладпен, джаздық ритмиканың ерекшеліктерімен танысады;

2) білім алушы әріптік-сандық белгілері бойынша джаздық тақырыптарды үйлесімді сүйемелдей отырып жазуды, естуі бойынша теруді, орындауды, рифф құруды, граунд битті, әуеннің өлшемін анықтауды, үш-төрт нотадан құралған қысқа риффтерді теруді және джаздық ритмдермен, джаздық фразировкамен, свингпен жұмыс істеуді үйренеді.

94. 1 сыныптағы оқу пәнінің мазмұны.

«Практикалық суырып салу. Джаздық стильдің негізі».

1-тақырып. Шабуыл. Акценттер. Штрихтар. Свинг. Джаздық синкопалар. Озыңқы синкопа. Артта қалатын синкопа. Үндестілік және жартылай үндестілік. Джаздық гамманың құрылымы. Екі октава диапазонындағы аралықтардың аталуы. Ионий мажорындағы суырып салу. Стандартты мысалға алып штрихтық және джаздық синкопаларды түсіндіру. Суырып салу. Ионий мажоры.

2-тақырып. Блюзді тор. Мажорлы пентатоника. Минорлы пентатоника. Минорлы блюзді гамма. Мажорлы блюзді гамма. Әріптік белгілеулер. Стандартты мысалға алып, әуендік джаздық суырып салудың заңдылықтарын түсіндіру. Блюздік гаммаларда сұрақ-жауап формасында суырып салу бойынша жұмыс.

3-тақырып. Мажорлы септаккорд. Миксолидий септаккорды. Минорлы септаккорд. Стандарттың әуеніне арналған суырып салудың негізгі тәсілдері. S, D тасымалдай отырып, миксолидий гаммасында риффтерді құру.

4-тақырып. Би-боп, латони стильдерімен танысу. Дорий гаммасында суырып салу. Халықтық мақамдар. Квартты-квинтті шеңбер (бас).

95. 1 сыныптың Бағдарламасын игеруден күтілетін нәтижелер.

1 сыныпта оқу жылының соңында білім алушы келесі білім, білік және дағдыларға ие болады:

1) шабуыл, акцент, свинг, джаздық синкопа, үндестілік және жартылай үндестілік түсініктерін біледі;

- 2) екі октава диапазонындағы аралықтардың аталуын біледі;
- 3) стандарт әуендеріне арналған суырып салудың негізгі тәсілдерін біледі;
- 4) халықтық ладтардың аталуын біледі, мажорлы, миксолийдий, минорлы септаккордтарды құруды біледі;
- 5) есту бойынша свинг, би-боп, латино стильдерін анықтайды;
- 6) S, D тасымалдай отырып, миксолидий гаммасында риффті құруды біледі;
- 7) мажорлы пентатоникада, минорлы пентатоникада, мажорлы блюзді гаммада, минорлы блюзді гаммада суырып сала алады;
- 8) граунд битті, әуеннің өлшемін естуі бойынша анықтай алады;
- 9) үш-төрт нотадан құралған қысқа риффтерді тере алады;
- 10) джаздық ритмдермен, джаздық баса айтулармен және свингпен жұмыс істеуді біледі.

96. 2 сыныптағы Бағдарлама талаптары:

«Практикалық суырып салу. Халықтық мақамдар» бөлімі.

1) білім алушы дәстүрлі джаз стандарттарын, берілген бір мақамға суырып салуды меңгереді, әуенді сольфеджиолауды, аккомпанементтің (бас) әріптік символдарын айтуды, стандарт формасын талдауды, джаздық фразировканы, аккомпанемент септаккордтарын құруды, түпнұсқаны тыңдауды үйренеді;

2) негізгі джаздық гаммалармен танысу жалғастырылады, әуенді құрудың джаздық заңдылықтары меңгеріледі (джаздық ритмдер, джаздық синкопалар, джаздық фразировка, акценттер);

3) гамманы еркін игеруді, үйнеріп жатқан гаммалардың дыбысынан қысқа риффтерді құруды, джаздық ритмдерді, джаздық синкопаларды, джаздық фразировкаларды, акценттерді қолданып барынша созылыққы паттерндерді құруды меңгереді;

4) джем-сейшнде үйренген ережелері бекітіледі, білім алушы джаздық әуеннің үйлесімділігін естуді, стандарт формасын үйренеді, суырып салуды өз уақытында бастауды және аяқтауды үйренеді.

97. 2 сыныптың оқу пәнінің мазмұны.

Тақырыптық жоспарлау.

«Халықтық мақамдардағы суырып салу» бөлімі.

1-тақырып. Ионий мажорымен және квартты-квинтті шеңбер бойынша септаккордтармен жұмыс. Үндестілік және жартылай үндестілік формуласы бойынша гаммаларды құру. Ионий мажорында риффтерді барлық үндестіліктер бойынша тасымалдау. Backing Track бойынша ионий мажорында суырып салу.

2-тақырып. Миксолийдий мажорымен, квартты-квинтті шеңбер бойынша доминантты (максолидий) септаккордтарымен жұмыс. Үндестілік және жартылай үндестілік формулалары бойынша гаммаларды құру. Миксолидий мажорында риффтерді барлық

үндестіліктер бойынша тасымалдау. Backing Track бойынша миксолидй мажорында стандартқа суырып салу.

3-тақырып. Дорий минорымен, квартты-квинтті шеңбер бойынша минорлы септаккордтарымен жұмыс. Үндестілік және жартылай үндестілік формуласы бойынша гаммаларды құру. Дорий минорында риффтерді барлық үндестіліктер бойынша тасымалдау. Backing Track бойынша дорий минорында суырып салу.

4-тақырып. Квартты-квинтті шеңбер бойынша үш гаммамен жұмыс. Үндестілік және жартылай үндестілік формуласы бойынша гаммаларды құру. Үш гаммада риффтерді барлық үндестіліктер бойынша тасымалдау. Суырып салу. Керемет суырып салу (қарама-қарсы үш гамманы қамтиды). Риффтерді құру. Джаздық ритммен, джаздық фразировкамен және үш гаммадағы свингпен жұмыс.

98. 2 сыныптың Бағдарламасын игеруден күтілетін нәтижелер.

2 сыныпта оқу жылының соңында білім алушы келесі білім, білік және дағдыларға ие болады:

- 1) дәстүрлі джаздың стандарттарын біледі;
- 2) ионийкалық, миксолидий және дорий ладтарында суырып салуды біледі;
- 3) жаттаған әуенін сольфеджиолауды біледі;
- 4) аккомпанементтің (бас) әріптік символдарын айта алады;
- 5) стандарт формаларын, джаздық баса айтуларды талдай алады;
- 6) аккомпанементтің септаккордтарын құра алады;
- 7) білетін риффтерден суырып салуды құруды біледі, джаздық ритмді, джаздық фразировканы қолданады, үзілістер жасайды, суырып салуды өз уақытында бастайды және аяқтайды, суырып салуды гамманың ортасынан бастайды;
- 8) кез-келген дыбыстан ионий мажорын, миксолидий минорын, дорий минорын (формула бойынша) құруды біледі.

99. 3 сыныптағы Бағдарлама талаптары:

1) білім алушы блюздік гаммада суырып салуды, блюздік торды құру дағдысын үйренеді, негізгі джаздық ережелерді меңгереді, архаикалық, классикалық, заманауи блюздік торының ерекшеліктерімен, чикаго, калифорния, тexas блюзінің орындалу ерекшеліктерімен, сол қолмен партияны буги-вигу құрумен танысады.

100. 3 сыныптағы оқу пәнінің мазмұны.

«Практикалық суырып салу. Блюздер».

Тақырыптық жоспарлау.

1-тақырып. Формула бойынша, C, F, Bb, Eb дыбыстарынан блюздік ноталардан (1,3,7b) мажорлы блюздік гамманы, минорлы блюзді гамманы құру. Блюздік стандарттармен жұмыс. Берілген стандарттарға суырып салу. Чикаго блюзі. Джем-сейшн.

2-тақырып. Формула бойынша, Ab, Db дыбыстарынан блюздік

ноталардан (1,3,7b) мажорлы блюздік гамманы, минорлы блюзді гамманы құру. Блюздік стандарттармен жұмыс. Берілген стандарттарға суырып салу. Калифорния блюзі. Джем-сейшн.

3-тақырып. Формула бойынша, Gb, B, E, A дыбыстарынан блюздік ноталардан (1,3,7b) мажорлы блюздік гамманы, минорлы блюзді гамманы құру. Блюздік стандарттармен жұмыс. Берілген стандарттарға суырып салу. Техас блюзі. Джем-сейшн.

4-тақырып. Формула бойынша, D, G, C дыбыстарынан блюздік ноталардан (1,3,7b) мажорлы блюздік гамманы, минорлы блюзді гамманы құру. Блюздік стандарттармен жұмыс істеу. Берілген стандарттарға арналған суырып салу.

Буги-вуги.

101. 3 сыныптың Бағдарламасын игеруден күтілетін нәтижелер.

3 сыныпта оқу жылының соңында білім алушы келесі білім, білік және дағдыларға ие болады:

1) джаздың негізгі ережелерін біледі – свинг, джаздық синкопалар, джаздық ритмдер, джаздық фразировка, блюздік ноталар;

2) берілген гаммада суырып сала алады;

3) суырып салуда джаздық фразировканы қолданады, үзілістер жасайды, ойнауды өз уақытында бастайды және өз уақытында аяқтайды;

3) квартты-квинтті шеңберді, формулалары бойынша блюздік гаммаларды құруды, блюздік торларды құруды біледі;

4) естуі бойынша тониканы, субдоминанттарды, доминанттарды анықтай алады;

5) аспапта үш-бес нотадан құралған риффті тере алады;

6) есту қабілеті арқылы блюз тоникасын, өлшемін, стильдің ерекшеліктерін анықтай алады;

7) блюздік тор, «қадамдайтын бас» бойынша буги-вугиге аккомпанемент құра алады.

102. 4 сыныптағы Бағдарлама талаптары:

1) гаммалармен жұмыс квартты-квинтті шеңбер бойынша жүргізіледі, гаммалардың саны алтыға дейін ұлғайтылады;

3) гаммалар джаздық стандарттарды үйрену кезінде бекітіледі, септаккордтар әріптік белгілеулерден құрылады, альтерациясыз бірінші, үшінші, бесінші, жетінші сатыларын қолданп, тік және сынық қозғалыста ойналады;

4) үйретілетін джаздық стандарттар түпнұсқа түрінде тыңдалынады, олар әртүрлі интерпретацияда болған жөн, тыңдағанын талдап, әр оқу тоқсанының соңында музыкалық викторина өткізіледі;

5) джем-сейшндер сабақтағы жұмыстың негізгі түрі болып қала береді, Backing Track бойынша суырып салу дағдылары бекітіледі, білім алушы барлық өткен ережелерін практикада қолдануды үйренеді.

103. 4 сыныптағы оқу пәнінің мазмұны.

«Свинг дәуірі. Суырып салу теориясы».

Тақырыптық жоспарлау.

1-тақырып. Алты аккордтық гамманы құру: ионий мажоры, миксолидий мажоры, дорий миноры, локрий миноры, үндестілік-жартылай үндестілік гаммалар, C-F-Bb-Eb дыбыстарынан тұтас үндестілікті гаммалар. Гамманың негізгі дыбысынан гаммаға сәйкес келетін септаккордты құру. Септаккордтардың әріптік белгілері. Құру формуласы. Сегіз стандартты меңгеру және оларға сәйкес келетін септаккордтарды ойнау. «Ойнау-үзіліс жасау» тәсілі. Үйлеспейтін дыбыстарды қосу. Джаздық синкопаларды қолдану. Үшінші және жетінше блюзді нота айналасында әуенді ұйымдастыру, регистрді, динамикалық бояуларды өзгерту.

2-тақырып. Алты аккордтық гамманы құру: ионий мажоры, миксолидий мажоры, дорий миноры, локрий миноры, үндестілік-жартылай үндестілікті гаммалар, Ab-Db дыбыстарынан тұтас үндестілікті гаммалар. Гамманың негізгі дыбысынан гаммаға сәйкес келетін септаккордты құру. Септаккордтардың әріптік белгілері. Құру формуласы. Бес стандартты меңгеру және оларға сәйкес келетін септаккордтарды ойнау. Суырып салуда (джем-сейшн) «ойнау-үзіліс жасау» әдісі. Регистрді, динамикалық бояуларды өзгерту.

3-тақырып. Алты аккордтық гамманы құру: ионий мажоры, миксолидий мажоры, дорий миноры, локрий миноры, үндестілік-жартылай үндестілік гаммалар, Gb-B-E-A дыбыстарынан тұтас үндестілікті гаммалар. Гамманың негізгі дыбысынан гаммаға сәйкес келетін септаккордты құру. Септаккордтардың әріптік белгілері. Құру формуласы. Бес стандартты меңгеру және оларға сәйкес келетін септаккордтарды ойнау. Суырып салуда (джем-сейшн) «ойнау-үзіліс жасау» әдісі. Хроматизмдерді қосу. Джаздық синкопаларды қолдану. Регистрді, динамикалық бояуларды өзгерту.

4-тақырып. Алты аккордтық гамманы құру: ионий мажоры, миксолидий мажоры, дорий миноры, локрий миноры, үндестілік-жартылай үндестілікті гаммалар, D-G дыбыстарынан тұтас үндестілікті гаммалар. Гамманың негізгі дыбысынан гаммаға сәйкес келетін септаккордты құру. Септаккордтардың әріптік белгілері. Құру формуласы. Жеті стандартты меңгеру және оларға сәйкес келетін септаккордтарды ойнау. Джаздық әуендерді қосу. Джаздық синкопаларды қолдану. Регистрді, динамикалық бояуларды өзгерту. «Ойнау-үзіліс жасау» әдісі.

104. 4 сыныптың Бағдарламасын игеруден күтілетін нәтижелер.

4 сыныпта оқу жылының соңында білім алушы келесі білім, білік және дағдыларға ие болады:

1) C-F-Bb-Eb, Ab-Db, Gb-B-E-A, D-G квартты-квинтті шеңбер

қатарындағы алты аккордтық гаммалардың формуласы бойынша құруды біледі;

2) джаздық стандартты суырып салуға арналған үйлесімділік қатарын құруды біледі, аккордтық гамманың бірінші, үшінші, бесінші, жетінші сатыларын тік және сынық қозғалыста орындайды;

3) жиырма тоғыз джаз стандарттарын біледі, және оларды есту арқылы таниды;

4) джаз композиторлары мен орындаушыларының шығармашылығын біледі;

5) суырып салуды өз уақытында бастайды және аяқтайды;

6) джаздық суырып салудағы үнемі қолданылатын ережелерді біледі және пайдаланады;

7) естуі бойынша суырып салуды құруға болатын стандарттың үндестілігін, өлшемін, стилін, гаммасын, тәсілін анықтай алады;

8) аспапта өзінің шығармасын теруді біледі.

105. 5 сыныптағы Бағдарлама талаптары:

1) квартты-квинтті шеңбер бойынша алты гаммамен жұмыс, свинг кезеңінің жиырма тоғыз стандартымен танысу жалғастырылады, стандарттармен жұмыс істеу формасы келесі: әуендерді сольфеджиолау, фундаменталды үндестіктер мен аккордтық гаммалардың септаккордтарын айту, форма мен үйлесімділікті талдау, білім алушы стандарт тақырыбын кез-келген интерпретацияда естуді үйренеді.

106. 5 сыныптағы оқу пәнінің мазмұны.

«Свинг дәуірі. Суырып салу теориясы».

Тақырыптық жоспарлау.

1-тақырып. Алты аккордтық гамманы құру: ионий мажоры, миксолидий мажоры, дорий миноры, локрий миноры, үндестілік-жартылай үндестілік гаммалар, C-F-Bb-Eb дыбыстарынан тұтас үндестілік гаммалар. Гамманың негізгі дыбысынан гаммаға сәйкес келетін септаккордты құру. Септаккордтардың әріптік белгілеу. Құру формуласы. Сегіз стандартты меңгеру, оларға сәйке келетін септаккордтарды барынша еркін ойнау. Backing Track (джем-сейшн) бойынша суырып салу – стандарт әуенін суырып салуда қолдану, тақырыпты кеңейту және кішірейту, «ойнау-үзіліс жасау» ойыны, үйлеспейтін дыбыстарды қосу, джаздық синкопаларды қолдану, үшінші және жетінші блюзді ноталар айналысында әуенді ұйымдастыру, регистрді, динамикалық бояуларды өзгерту, ритмикалық орын ауыстырулар, ұлғайту, кішірейту, синкопалар.

2-тақырып. Алты аккордтық гамманы құру: ионий мажоры, миксолидий мажоры, дорий миноры, локрий миноры, үндестілік-жартылай үндестілік гаммалары, Ab,Db дыбыстарынан тұтас үндестілікті гаммалар. Гамманың негізгі дыбысынан гаммаға сәйкес

келетін септаккордты құру. Септаккордтардың әріптік белгілеулері. Құру формуласы. Сегіз стандартты менгеру, оларға сәйке келетін септаккордтарды барынша еркін ойнау. Backing Track (джем-сейшн) бойынша суырып салу – стандарт әуенін сурып салуда қолдану, тақырыпты кеңейту және кішірейту, «ойнау-үзіліс жасау» ойыны, үйлеспейтін дыбыстарды қосу, джаздық синкопаларды қолдану, үшінші және жетінші блюзді ноталар айналысында әуенді ұйымдастыру, регистрді, динамикалық бояуларды өзгерту, ритмикалық орын ауыстырулар, ұлғайту, кішірейту, синкопалар.

3-тақырып. Алты аккордтық гамманы құру: ионий мажоры, миксолидий мажоры, дорий миноры, локрий миноры, үндестілік-жартылай үндестіліктегі гаммалар, Gb,B,E,A дыбыстарынан тұтас үндестілікті гаммалар. Гамманың негізгі дыбысынан гаммаға сәйкес келетін септаккордты құру. Септаккордтардың әріптік белгілері. Құру формуласы. Сегіз стандартты менгеру, оларға сәйке келетін септаккордтарды барынша еркін ойнау. Backing Track (джем-сейшн) бойынша суырып салу – стандарт әуенін сурып салуда қолдану, тақырыпты кеңейту және кішірейту, «ойнау-үзіліс жасау» ойыны, үйлеспейтін дыбыстарды қосу, джаздық синкопаларды қолдану, үшінші және жетінші блюзді ноталар айналысында әуенді ұйымдастыру, регистрді, динамикалық бояуларды өзгерту, ритмикалық орын ауыстырулар, ұлғайту, кішірейту, синкопалар.

4-тақырып. Алты аккордтық гамманы құру: ионий мажоры, миксолидий мажоры, дорий миноры, локрий миноры, үндестілік-жартылай үндестілік гаммалар, D,G,C дыбыстарынан тұтас үндестілікті гаммалар. Гамманың негізгі дыбысынан гаммаға сәйкес келетін септаккордты құру. Септаккордтардың әріптік белгілері. Құру формуласы. Сегіз стандартты менгеру, оларға сәйке келетін септаккордтарды барынша еркін ойнау. Backing Track (джем-сейшн) бойынша суырып салу – стандарт әуенін сурып салуда қолдану, тақырыпты кеңейту және кішірейту, «ойнау-үзіліс жасау» ойыны, үйлеспейтін дыбыстарды қосу, джаздық синкопаларды қолдану, үшінші және жетінші блюзді ноталар айналысында әуенді ұйымдастыру, регистрді, динамикалық бояуларды өзгерту, ритмикалық орын ауыстырулар, ұлғайту, кішірейту, синкопалар.

107. 5 сыныптың Бағдарламасын игеруден күтілетін нәтижелер.

5 сыныпта оқу жылының соңында білім алушы келесі білім, білік және дағдыларға ие болады:

1) C-F-Bb-Eb, Ab-Db, Gb-B-E-A, D-G квартты-квинтті шеңбер қатарындағы алты аккордтық гаммалардың формуласы бойынша құруды біледі;

2) джаздық стандартты суырып салуға арналған үйлесімділік қатарын құруды біледі;

3) аккордтық гамманың бірінші, үшінші, бесінші, жетінші сатыларын тік және сынық қозғалыста, үйлеспейтін дыбыстарды қосып орындауды біледі;

4) Backing Track бойынша джаздық суырып салу тәсілдерін біледі;

5) джаздық стандарттың күрделі тұстарындағы техникалық қателіктерді (ырғағы жағынан тұра емес жерлерді) түзей алады умеет;

6) орындаудың музыкалық түпкі ойы тұрғысынан нақты жеткізуді түсінеді және біледі.

108. 6-7 сыныптардағы Бағдарлама талаптары:

1) квартты-квинтті шеңбер бойынша алты гаммамен жұмыс жалғастырылады, альтерацияланған гамма тоғызыншы, он бірінші, он үшінші сатылардың альтерациясы, аккордтық гамманың жоғары қабаты бойынша суырып салу, аккордтық ауысулар, оның ішінде үш үндестікті ауысулар меңгеріледі;

2) замануи джаздың жиырма тоғыз стандартымен танысу жалғастырылады, стандарттармен жұмыстың формасы: әуендерді сольфеджиолау, фундаменталды үндестіліктер мен аккордтық гаммалардың септаккордтарын айту, форма мен үйлесімділікті талдау, білім алушы стандарт тақырыбын кез-келген интерпретацияда естуді үйренеді.

109. 6-7 сыныптардағы оқу пәнінің мазмұны.

«Заманауи джаз. Суырып салу теориясы» бөлімі.

Тақырыптық жоспарлау.

1-тақырып. Жеті негізгі аккордтық гаммаларды құру: ионий мажоры, миксолидий мажоры, дорий миноры, локрий миноры, тонді-жартытонды гаммалар, Bb-B C-Db дыбыстарынан хроматизм бойынша тұтас үндестілікті гамма. Альтерацияланған гамма. Сегіз стандартты меңгеру. Backing Track (джем-сейшн) бойынша суырып салу. Үйлеспейтін дыбыстарды, хроматикалық әуендерді, секвенцияларды қосу. Джаздық синкопаларды қолдану. Аккордтық ауысулар, ритмикалық орын алмастырулар, ұлғайту, азайту.

2-тақырып. Жеті негізгі аккордтық гаммаларды құру: ионий мажоры, миксолидий мажоры, дорий миноры, локрий миноры, тонді-жартытонды гаммалар, D, Eb дыбыстарынан хроматизм бойынша тұтас үндестілікті гамма. Альтерацияланған гаммамен танысу. Сегіз стандартты меңгеру. Backing Track (джем-сейшн) бойынша суырып салу – үйлеспейтін дыбыстарды, хроматикалық әуендерді, секвенцияларды қосу, джаздық синкопаларды қолдану, аккордтық ауысулар, ритмикалық орын алмастырулар, ұлғайту, азайту.

3-тақырып. Жеті негізгі аккордтық гаммаларды құру: ионий мажоры, миксолидий мажоры, дорий миноры, локрий миноры, үндестілікті-жартылай үндестілікті гаммалар E, F, Gb, G дыбыстарынан

хроматизм бойынша тұтас үндестілікті гаммалар, альтерацияланған гаммамен танысу. Сегіз стандартты меңгеру. Backing Track (джермейсін) бойынша суырып салу. Үйлеспейтін дыбыстарды, хроматикалық әуендерді, секвенцияларды қосу. Джаздық синкопаларды қолдану. Аккордтық ауысулар, ритмикалық орын алмастырулар, ұлғайту, азайту.

4-тақырып. Жеті негізгі аккордтық гаммаларды құру: ионий мажоры, миксолидий мажоры, дорий миноры, локрий миноры, үндестілікті-жартылай үндестілікті гаммалар, Ab, A, дыбыстарынан хроматизм бойынша тұтас үндестілікті гаммалар, альтерацияланған гаммалармен танысу. Сегіз стандартты меңгеру. Backing Track (джермейсін) бойынша суырып салу. Үйлеспейтін дыбыстарды, хроматикалық әуендерді, секвенцияларды қосу. Джаздық синкопаларды қолдану. Аккордтық ауысулар, ритмикалық орын алмастырулар, ұлғайту, азайту.

110. 6-7 сыныптардың Бағдарламасын игеруден күтілетін нәтижелер.

6-7 сыныпта оқу жылының соңында білім алушы келесі білім, білік және дағдыларға ие болады:

1) формула бойынша хроматизмге арналған аккордтық гаммаларды құра алады;

2) альтерацияланған гамманы біледі;

3) джаздық стандартты суырып салуға арналған үйлесімділік қатарын құруды біледі;

4) аккордтық гамманың бірінші, үшінші, бесінші, жетінші сатыларын тік және сынық қозғалыста, хроматикалық әндетуді, үйлеспейтін дыбыстарды қосып орындауды біледі;

5) стандарттардың тақырыптарын кез-келген интерпретацияда естуді үйренеді;

6) джаздық фразировканы біледі;

7) гамманың ортасынан суырып салуды, джаздық әуендерді, хроматикалық дыбыстарды, аккордтық ауысуларды қосуды біледі;

8) есту арқылы стандарттың үндестілігін, суырып салу тәсілін анықтауды біледі, есту арқылы өзінің шығарған әуенін теруді біледі.

111. Бағдарламаны игеруден күтілетін нәтижелер.

Түлек:

1) ноталық мәтінді;

2) дәстүрлі және джаздық музыканы, негізгі стильдік бағыттарға тән ерекшеліктерді, джаздық орындаушыларды;

3) джаздық терминдерді;

4) музыка тілінің негізгі элементтерін (дыбыстар қатары, лад, аралық, аккорд, диатоника, хроматизм, ауытқу, модуляция түсініктерін);

- 5) джаздық стандарттардың қатарын;
- 6) музыкалық негіздің құрылымын, музыкалық материалды жеткізу түрлерін (алғашқы білім);
- 7) джаздық суырып салу тәсілдерін біледі.

Түлек:

1) өзінің практикалық қызметінде арнайы джаздық тәсілдерді қолдануды біледі;

2) суырып салу үшін үйлесімділік қатарын естуді, талдауды және жазуды біледі;

3) музыкалық тілдің элементтерін талдауды іске асыруды;

4) берілген музыкалық тақырыптарға немесе ритмикалық құрылымдарға суырып салуды біледі.

Түлекте:

1) джаздық стандарттарды парақтан оқу, эстрадалық-джаздық жанрдың әуендерін үйлестіру;

2) джаздық стандарттың формаларын, үйлесімділіктерін, әуендерін теориялық талдау;

3) музыка тілінің элементтерін меңгеру (аспапта ойнау, үйлесімділік ретін естуі арқылы анықтау);

4) ұжымдық суырып салуға, джем-сейшндерге қатысу;

5) джаздық стандартқа арналған суырып салу тәсілін өз бетінше анықтау (белгілі гамма, стандарты әуені, аккордтық гаммалар бойынша үйлесімділік қатары);

6) әріптік символдармен жазылған үйлесімділік сызбаларын парақтан оқу;

7) есту бойынша әуенді теру;

8) дыбыс жүргізудің негізгі тәсілдері;

9) орындалатын шығарманы өз бетінше жеткізу;

10) жоғары мәдени деңгейде орындау дағдыларына ие болады.

3-тарау. Оқыту нәтижелерін бағалау өлшемдері

112. Үлгерімді бақылаудың мақсаты білім алушының Бағдарламаны игерудегі нәтижелілігін анықтау болып табылады.

Білім алушылардың Бағдарламаны игеруін бақылау академиялық концерт, техникалық сынақ, бақылау жұмысы түрінде, қорытынды аттестаттау – емтихан түрінде іске асырылады.

113. Аттестаттау формасы және білім алушылардың көрсетілімдеріне қойылатын бақылау-бағдарламалық талаптары:

1) 1 сынып – бірінші тоқсанда: бақылау жұмысы («ду», «ба», «дит», «дот» деп аталатын штрихтармен стандарттарды айту, ионий мажоры бойынша бэк-тректі суырып салу, клавиатурадағы тондарды

және жартылай тондарды табу, ноталарда джаздық синкопаларды көрсету, ұзақтықтарды биттармен тақылдату, свингтерді санау білігі); екінші тоқсанда: бақылау жұмысы (мажор пентатоникасының, минор пентатоникасының, минор блюзді гаммасының «до» нотасынан төрт гамманы «формула» бойынша құру, минорлы блюз гаммасы бойынша шығармаларды суырып салу); үшінші тоқсанда: бақылау жұмысы (миксолидий гаммасының «формуласы» бойынша құру, әннің әуеніне суырып салу, миксолидий гаммасында риффті құру, оларды блюз сеткасы бойынша S, D тасымалдау), төртінші тоқсанда: сынақ (дорий минорын қоса алып, гаммаларды құру, музыкалық шығармаларды мажорлы блюз гаммасы бойынша суырып салу, негізгі ережелерді білу);

2) 2 сынып – бірінші тоқсанда: бақылау жұмысы (квартты-квинтті шеңбер бойынша ионий мажорын білу, ионий мажорындағы «свинг», «джаз-рок» стиліндегі ритмдерде әуендерді сольфеджиолау, «Backing Track» бойынша ионий мажорында суырып салу), екінші тоқсанда: бақылау жұмысы (квартты-квинтті шеңбер бойынша миксолидий мажорын білу, миксолидий мажорындағы «свинг», «джаз-рок» стиліндегі ритмдерде әуендерді сольфеджиолау, «Backing Track» бойынша миксолидий мажорында суырып салу); үшінші тоқсанда: бақылау жұмысы (квартты-квинтті шеңбер бойынша дорий мажорын білу, дорий мажорындағы «свинг», «джаз-рок» стиліндегі ритмдерде әуендерді сольфеджиолау, «Backing Track» бойынша суырып салу); төртінші тоқсанда: сынақ (квартты-квинтті шеңбер бойынша ионий мажорын, миксолидий мажорын, дорий минорын салыстыру, «ойын-үзіліс» тәсілімен Backing Track бойынша суырып салу, теориялық ережелерді білу, өткен гаммаларды есту қабілетін талдау);

3) 3 сынып – бірінші тоқсанда: бақылау сабағы (мажорлы блюзді, минорлы блюзді гаммаларын, C, F, Bb, Eb дыбыстарынан басталатын блюзді торды құру, B5/3, M5/3, Ум5/3, Ув5/3 үшдыбыстылық инверсиясын (айналымдарын) құру, блюзді суырып салу); екінші тоқсанда: бақылау жұмысы (мажорлы блюзді, минорлы блюзді гаммаларын Ab, Db дыбыстарынан басталатын блюзді торды құру, B5/3, M5/3, Ум5/3, Ув5/3 үшдыбыстылық инверсияларының баяу дыбысты жүргізумен біріктіру; блюзді суырып салу); үшінші тоқсанда: бақылау жұмысы (мажорлы блюзді, минорлы блюзді гаммаларын Gb, B, E, A дыбыстарынан басталатын блюзді торды құру, BB7, BM7, MM7 инверсияларын (айналымдарын) құру, блюзді суырып салу); төртінші тоқсанда: сынақ (мажорлы блюзді және минорлы блюзді гаммаларды, D, G дыбыстарынан блюзді торды құру, септаккордтардың инверсияларын баяу дыбыс жүргізумен біріктіру, буги-вугиді орындау);

4) 4 сынып – бірінші, екінші, үшінші тоқсандарда: бақылау

жұмысы (бес аккордтық гамманы білу, «формулалар» бойынша құру, есту қабілетін талдау, берілген свинг дәуірінде тік және сынық қозғалыста бірінші, үшінші, бесінші, жетінші секптаккордтарды ойнау, Backing Track бойынша суырып салу, өткен стандарттарға арналған викториналар); төртінші тоқсанда: сынақ (теориялық ережелерді білу, свинг дәуірінің джаздық стандартына арналған джем-сейшн, свинг дәуірінің джаздық стандарттарына арналған викторина, Backing Track бойынша блюзді суырып салу);

5) 5 сынып – бірінші, екінші, үшінші тоқсандарда: бақылау жұмысы (алты аккордтық гамманы білу, «формула» бойынша құру, есту қабілетін талдау, тік және сынық қозғалыста өтпелі дыбыстармен бірінші, үшінші, бесінші, жетінші септаккордтарды ойнау, свинг дәуірінің берілген стандартында секірістерді толтыру, Backing Track бойынша блюзді суырып салу); төртінші тоқсанда: сынақ (гаммаларды құру, теориялық ережелерді білу, свинг дәуірінің джаздық стандарттарына арналған джем-сейшн, Backing Track бойынша блюзді суырып салу);

6) 6-7 сыныптар – бірінші, екінші, үшінші тоқсандарда: бақылау жұмысы (жеті аккордтық гаммаларды білу, «формулалар» бойынша құру, есту қабілетін талдау, тік және сынық қозғалыста өтпелі дыбыстармен бірінші, үшінші, бесінші, жетінші септаккордтарды ойнау, хроматикалық әндетулер, аккордтық алмастырулар, ческими опеваниями, аккордовыми заменами, свинг дәуірінің берілген стандартында секірістерді хроматикалық толтыру, Backing Track бойынша блюзді суырып салу), төртінші тоқсанда: сынақ (өткен гаммаларды құру, теориялық ережелерді білу, заманауи джаздың джаздық стандартына арналған джем-сейшн, Backing Track бойынша блюзді суырып салу).

114. Музыкалық білім беруде оқыту нәтижелерін бақылау өлшемшарттары пән бойынша ағымдық үлгерім нәтижелерінен және концерттік көрсетілімдерден алған бағаларынан тұрады.

Білім алушының жұмысын бағалау кезінде келесі бағалау өлшемшарттары ескеріледі:

- 1) музыкалық терминдерді білуі;
- 2) шетелдік және отандық композиторлардың жанрдағы шығармалардың көркемдік бейнелерін және стилін білуі;
- 3) аккордтық, аралықтық және әртүрлі әуендік құрылымдарды білуі және есту арқылы анықтау, жазу, дауыспен айту білігі;
- 4) әуенді есту арқылы немесе аспапта ойнау білуі, оны үйлестіре білуі;
- 5) музыка өнері және мәдениет саласында өй-өрісінің болуы.

115. Қорытынды аттестаттауды (сынақ, емтихан) бағалау өлшемшарттары:

1) «5» «өте жақсы» бағасы – джаздық суырып салу тәсілдерін, вокалдық аппаратты еркін меңгеруі, таза ырғақтауы, дыбысты жүргізудің, нюанстардың негізгі тәсілдерін меңгеруі, есту қабілетін өз бетінше бақылау, ноталық мәтінді дәл оқу және білу, джаздық стандарттың көркемдік бейнесін ашу, мәнерлеп-әртістік орындауы, орындайтын шығармасын өз бетінше түсіндіруі, орындау мәдениетінің жоғарылығы;

2) «4» «жақсы» бағасы - джаздық суырып салу тәсілдерін, вокалдық аппаратты еркін игеруі, ырғақтаудың тазалығы, дыбысты жүргізудің, нюанстардың негізгі тәсілдерін меңгеруі, ноталық мәтінді білуі, есту қабілетіне бақылаудың жеткіліксіздігі, джаздық стандарттардың қиын жерлерінде техникалық олқылықтар (ырғақтық дәлдіктің жоқтығы), шығарманы орындауда музыкалық ойлау көзқарасынан қараудың, өзінің ой елегінен жеткіліксіз өткізуі, суырып салу барысында сахнадағы психологиялық тәртібінің тұрақсыздығы;

3) «3» «қанағаттанарлық» бағасы – джаздық суырып салуды, вокалдық аппаратты, дыбысты шығару тәсілдерін жеткіліксіз игеруі, темптік ырғақтық ұйымдастырудың болмауы, біртекті серпін және дыбыс шығарудың бірсарындылығы, музыканы ой елегінен өткізбестен суырып салуды орындаудың формалдылығы, орындауда әлсіз есту бақылауы, орындауда стилистикалық және интонациялық қателіктердің болуы, орындау мәдениетінің орташа деңгейі, суырып салу барысында сахнадағы тұрақсыз психологиялық жағдайы;

4) «2» «қанағаттанарлық емес» бағасы – джаздық суырып салуды, вокалдық аппаратты, дыбысты жүргізу тәсілдерін меңгере алмауы, орындауда стилистикалық және ырғақтық қателіктердің болуы, орындау мәдениетінің деңгейінің төмендігі, суырып салу барысында сахнадағы психологиялық жағдайының тұрақсыздығы;

5) сынақ (баға қойылмайды) – орындауы оқытудың осы кезеңінің тиісті деңгейіне сәйкес.

Образовательная программа «Джазовое сольфеджио» детских музыкальных школ и музыкальных отделений детских школ искусств

Глава 1. Общие положения

1. Образовательная программа по предмету «Джазовое сольфеджио» детских музыкальных школ и музыкальных отделений детских школ искусств (далее – Программа) определяет единый комплекс основных характеристик образования, включающий цель, результаты и содержание обучения, организацию образовательного процесса, способы и методы их реализации, критерии оценки результатов обучения предмету «Джазовое сольфеджио».

2. В настоящей Программе используются следующие понятия:

1) аккорд – сочетание трёх и более музыкальных звуков разной высоты, взятых одновременно, применительно к музыке двадцатого века «аккордами» называют любые вертикальные созвучия, в том числе и нетерцовый структуры, кроме соноров;

2) акценты – выделение громкостью (или другим образом) определённой ноты или доли в такте;

3) фразировка – средство музыкальной выразительности, представляющее собой художественно-смысловое выделение музыкальных фраз в процессе исполнения путём разграничения периодов, предложений, фраз, мотивов с целью выявления содержания, логики музыкальной мысли;

4) би-боп – джазовый стиль, характеризуемый быстрым темпом и сложными импровизациями, основанными на обыгрывании гармонии, а не мелодии;

5) блюз – отдельно взятая композиция блюза или жанр музыки, получивший широкое распространение в 20-х годах двадцатого века;

6) граунд бит – устойчивая регулярная пульсация в джазе, совпадающая с метрической структурой такта;

7) голосоведение – движение голосов в многоголосном музыкальном произведении;

8) джаз – это вид полуимпровизационного музыкального искусства, явившегося результатом трёхсотлетнего синтеза на американской земле элементов западноафриканской и европейской музыкальных культур;

9) джем-сейш – совместная последовательная индивидуальная и общая импровизация на заданную тему;

10) джазовый стандарт – музыкальное сочинение как часть общеизвестного джазового репертуара;

11) филировка звука – постепенное разрежение плотности и густоты звука;

12) инверсия – в мелодическом смысле изложение мотива или темы в обратном движении;

13) гамма в теории музыки — звукоряд неопределённой протяжённости, соседние ступени которого отстают друг от друга на целый тон или полутон;

14) тон в музыке – музыкальный термин, обозначающий каждый звук определенной высоты;

15) мажор в музыке – один из двух ладов (наряду с минором) гармонической тональности, характерная особенность мажорного звукоряда его третья ступень, отстоящая от первой ступени на большую терцию;

16) минор в музыке – один из двух ладов гармонической тональности, характерная особенность минорного звукоряда – его третья ступень, отстоящая от первой ступени на малую терцию;

17) музыкальная импровизация – исторически наиболее древний тип музицирования, при котором процесс сочинения музыки происходит непосредственно во время её исполнения;

18) хроматизм в мажорно-минорной тональности – мелодический ход на полутон от диатонической к одноимённой хроматической ступени звукоряда;

19) паттерн – сложная часть музыкального трека, он состоит из множества сэмплов и его длительность не ограничена;

20) пентатоника – пятиступенная интервальная система, все звуки которой могут быть расположены по чистым квинтам и (или) квартам;

21) ритм – один из центральных, основополагающих элементов джазовой музыки;

22) риффы – совокупность нот, разделённых на фигуры, которые составляют музыкальную композицию, либо её часть, представляет собой периодически повторяющуюся короткую мелодическую фразу;

23) свинг – характерный элемент исполнительской техники джаза;

24) септаккорд – аккорд, состоящий из четырёх звуков, которые расположены или могут быть расположены по терциям, интервал между двумя крайними звуками септаккорда равен септимере, отсюда его название;

25) синкопа – смещение ритмической опоры в музыке с сильной доли такта на слабую, то есть несовпадение ритмического акцента с метрическим;

26) сольфеджирование – специальные вокальные упражнения для развития голоса, называемые также вокализами;

27) импровизация – один из базовых элементов, который отделяет

джаз отдельно от других видов музыки;

28) транспонирование – профессиональный приём;

29) тоника – первая ступень мажорного или минорного лада, самый устойчивый его звук, который, как магнит, притягивает к себе все остальные ступени;

30) трезвучие – аккорд, состоящий из трёх звуков, расположенных по терциям;

31) свинг – стиль джаза в исполнении биг-бэнда, где свободная импровизация уступает место игре по нотированным аранжировкам;

32) целотоновая гамма – звукоряд, ступени которого образуют последовательность целых тонов, объединяет звуки системы, называемой целотоновым (или целотонным) ладом;

33) гармония – выразительные средства музыки, основанные на объединении музыкальных звуков в созвучия и последованиях созвучий в условиях лада и тональности;

34) альтерация в гармонии тональных и модальных ладов – хроматическое видоизменение неустойчивой диатонической ступени, обостряющее ладовое тяготение к устойчивой;

35) атака – первоначальный импульс звукоизвлечения, необходимый для образования звуков при игре на каком-либо музыкальном инструменте или при пении вокальных партий; некоторые нюансировочные характеристики различных способов звукоизвлечения, исполнительских штрихов, артикуляции и фразировки;

36) штрихи – способ (приём и метод) исполнения нот, группы нот, образующих звук, определяют характер, тембр, атаку и другие характеристики звучания;

37) Backing Track – фонограмма аккомпанемента.

3. Цель Программы: создание условий для развития музыкально-творческих способностей обучающегося на основе приобретенных знаний, умений и навыков в области теории музыки.

4. Задачи Программы.

Обучающие:

1) знание музыкальной терминологии;

2) приобретение детьми знаний, умений и навыков в области джазовой гармонии;

3) знание характерных особенностей музыкальных жанров и основных стилистических направлений;

4) развитие гармонического и мелодического мышления;

5) приобретение навыков гармонизации мелодии эстрадно-джазового жанра;

6) формирование ощущения фониической окраски аккордов, восприятия множества звуков как единого целого, чувства строя, ансамбля и функциональных связей.

Развивающие:

1) развитие ладового чувства, музыкального слуха, памяти, метроритма, художественного вкуса;

2) развитие навыков вокального интонирования и сольфеджирования;

3) развитие умений использовать специфические джазовые приемы в своей практической деятельности;

4) развитие умений подбора по слуху;

5) развитие первичных навыков в области теоретического анализа исполняемых произведений;

6) приобретение детьми опыта творческой деятельности;

7) выработка у обучающегося личностных качеств, способствующих освоению музыкальной информации;

8) развитие специальных навыков: чистоты интонирования, чтения нот с листа, записи музыки на слух и по памяти, анализа музыкальных произведений;

9) приобретение навыков творческой деятельности.

Воспитательные:

1) приобщение обучающегося к основам мировой культуры;

2) овладение духовными и культурными ценностями народов мира;

3) формирование у обучающегося умения самостоятельно воспринимать и оценивать культурные ценности.

5. Срок освоения Программы составляет семь лет. Для подготовки к основному курсу обучения проводятся занятия в подготовительных группах с детьми шести-семи лет.

6. Обучение осуществляется в групповой, мелкогрупповой формах. Объем учебной нагрузки определяется типовым учебным планом.

7. Программа предназначена для использования ее в работе с обучающимися, которые ориентированы как на общее музыкальное образование и развитие, так и на дальнейшее профессиональное обучение.

8. Программа дает возможность более дифференцированно осуществлять музыкальное развитие каждого ребёнка, предусматривает методы преподавания, соответствующие возрастным и индивидуальным особенностям обучающегося.

9. Предмет ориентирован на традиционное обучение, индивидуально-дифференцированный подход к каждому обучающемуся, развитие художественно-образного мышления,

овладение детьми духовными и культурными ценностями, выявление одаренных детей в области музыкального искусства.

10. Педагог создает условия для реализации индивидуального подхода к каждому обучающемуся за счет гибкости в постановке учебных задач, возможности формирования стратегии обучения каждого ребенка.

11. Основные принципы достижения цели Программы:

- 1) постепенность в развитии природных способностей детей;
- 2) строгая последовательность в овладении музыкальной лексикой и техническими приемами;
- 3) систематичность и регулярность занятий;
- 4) целенаправленность учебного процесса.

12. Программа направлена на творческое, эстетическое, духовно-нравственное развитие обучающегося, создание основы для приобретения им опыта исполнительской практики, навыков самостоятельной работы по изучению и постижению музыкального искусства.

13. Программа рассчитана на детей различной степени музыкальной одарённости, подготовки и общего развития. Педагог создает условия для реализации индивидуального подхода к каждому обучающемуся за счет гибкости в постановке учебных задач, возможности формирования стратегии обучения каждого ребенка. Особое внимание педагог обращает на доступность, постепенность и последовательность в освоении музыкальных знаний, пробуждение у детей интереса к музыке.

14. Программа ориентирована на выработку у обучающегося личностных качеств, способствующих:

- 1) освоению знаний, умений и навыков пения, позволяющих творчески исполнять музыкальные произведения в соответствии с необходимым уровнем музыкальной грамотности;
- 2) приобретению опыта творческой деятельности;
- 3) овладению духовными и культурными ценностями народов мира;
- 4) получению музыкального образования и приобщения к музыкальной культуре;
- 5) формированию комплекса знаний, умений и навыков, позволяющих в дальнейшем осваивать основные профессиональные образовательные программы в области музыкального искусства.

15. Психолого-педагогическое сопровождение направлено на следующее:

- 1) создание условий для личностного, интеллектуального и социального развития, также профессионального самоопределения обучающегося, соответствующих его индивидуальности, развитию

творческих способностей, с учетом интеллектуально-личностных возможностей;

2) создание у обучающегося позитивной мотивации к обучению;

3) оказание помощи личности в самопознании, формирование адекватной самооценки и адаптацию в реальных жизненных условиях, преодоление кризисных ситуаций и достижение эмоциональной устойчивости, способствующих личностному росту и саморазвитию обучающегося;

4) оказание психологической помощи и поддержка обучающегося в соответствии с целями и задачами Программы.

16. Привитие обучающемуся необходимых исполнительских навыков и умений осуществляется в процессе работы над различными по содержанию, характеру и стилю художественными произведениями, музыкальное воспитание и развитие основывается на изучении народной музыки, творчества казахстанских, русских и зарубежных композиторов.

17. Особенностью Программы является ее общеразвивающая направленность на приобретение обучающимся знаний, умений и навыков пения, опыта творческой деятельности.

18. Программа учитывает возрастные и индивидуальные особенности обучающегося, ориентирована на развитие функциональной грамотности школьников и достижение ключевых компетенций, освоенных специфических знаний, умений, навыков в рамках учебного предмета.

19. Методологическая основа Программы:

1) концепция целостного подхода к формированию личности;

2) теория возрастного, личностно-деятельностного, индивидуально-дифференцированного и проблемно-исследовательского подходов в обучении;

3) общедидактические постулаты современной педагогики, детерминированные ими подходы к содержанию, формам и методам образовательного процесса;

4) разработка проблемы развития творческих и исполнительских способностей обучающегося в контексте развивающего обучения;

5) теоретические и методические установки видных педагогов и музыковедов.

20. Педагогические принципы отбора содержания учебного материала:

1) принцип природосообразности и доступности учитывает возрастные особенности обучающегося, позволяя отобрать доступный для слушания, изучения, исполнения учебный материал, который способствует музыкальному и духовно-нравственному развитию обучающегося;

2) принцип преемственности означает связь между всеми классами обучения на уровне содержания и музыкально-исполнительской деятельности обучающегося;

3) принцип индивидуализации обучения является главным способом практического освоения исполнительских навыков игры на инструменте;

4) принцип творчества раскрывает способности и склонности обучающихся, способствует созданию ситуации успеха, радости общения с искусством.

21. Специфика группового обучения предмету «Джазовое сольфеджио» предполагает вариативность выбора методов, средств, форм обучения и подбора репертуарного комплекса.

22. Для достижения поставленных задач используются следующие методы обучения:

1) словесный – объяснение, разбор, анализ и сравнение музыкального материала с подобным, либо ранее играным, прослушанным;

2) наглядный – показ, демонстрация специфики исполнительских приемов, эстрадного, джазового произведений, их отдельных частей, показ исполнения характерных метроритмических приемов, особенностей жанрового и стилистического исполнения;

3) практический – творческие упражнения – коллективные и индивидуальные, с делением целого произведения на более мелкие части для подробной проработки и последующей организации их в единое целое;

4) аналитический – сравнения и обобщения, развитие логического мышления;

5) эмоциональный – подбор ассоциаций, образов, художественного впечатления, развитие музыкально-образного мышления.

23. Выбор методов зависит от возраста и индивидуальных особенностей обучающегося таких, как физические данные, уровень развития музыкальных способностей. Процесс обучения строится от простого к сложному.

24. Формы занятий:

1) практические;

2) групповые;

3) урок-игра (использование игровых технологий на уроке);

4) урок-экскурсия.

25. Программа предусматривает внедрение интерактивных образовательных технологий, классической и нетрадиционной типологии уроков в современной музыкальной школе.

26. Основной формой учебно-воспитательной работы в классе является урок, проводимый как индивидуальное занятие педагога с обучающимся.

27. Программа занятий состоит из одновременно проводимых теоретических и практических занятий.

28. Наряду с уроком возможны внеурочные формы работы:

- 1) подготовка к концертным, конкурсным выступлениям;
- 2) участие в творческих и культурно-просветительских мероприятиях;
- 3) посещение филармоний, театров, концертных залов, музеев;
- 4) встречи с музыкальными деятелями, исполнителями, композиторами.

29. На основе настоящей Программы педагог разрабатывает рабочую учебную программу, которая определяет оптимальные и наиболее эффективные для данного класса содержание, формы, методы и приемы организации образовательного процесса

30. Структурные элементы рабочей учебной программы:

- 1) титульный лист;
- 2) пояснительная записка;
- 3) планирование учебной деятельности;
- 4) учебно-методическое обеспечение учебного процесса.

31. На титульном листе размещаются основные сведения:

- 1) название организации образования;
- 2) название учебного предмета;
- 3) обозначение класса, для которого разработана рабочая учебная программа;
- 4) сроки действия рабочей учебной программы (учебный год);
- 5) краткая информация о педагоге;
- 6) место для утверждения рабочей учебной программы руководителем организации образования.

32. Содержание пояснительной записки:

- 1) настоящая программа как основание;
- 2) педагогическая цель и задачи, актуальные при обучении предмету в данном классе;
- 3) особенности обучения в данном классе (развивающие, коррекционно-развивающие, работа с одаренными детьми);
- 4) особенности и проблемы, существующие в организации работы в данном классе;
- 5) информация об изменении сроков и (или) времени изучения отдельных тематических блоков (разделов) с указанием причин и целесообразности изменений.

33. Раздел «Планирование учебной деятельности» содержит календарно-тематическое планирование с выделением характеристик

деятельности обучающегося, репертуарный перечень по классам.

34. Содержание раздела «Учебно-методическое обеспечение учебного процесса»:

- 1) перечень познавательной литературы для обучающегося;
- 2) перечень методической литературы для педагога;
- 3) перечень учебно-наглядных пособий.

35. Рабочая учебная программа рассматривается на заседании методического совета и утверждается руководителем организации образования до начала учебного года.

Глава 2. Содержание обучения и ожидаемые результаты освоения Программы

36. Джазовое сольфеджио занимает ключевое место среди предметов музыкально-теоретического цикла, способствует развитию музыкального слуха до определённого уровня, музыкального мышления, как будущих музыкантов – профессионалов, так и любителей музыки.

37. В содержание Программы включена эстрадно-джазовая музыка стилей: блюз, джазовые стандарты эпохи свинга, вокальные номера в стиле би-боп, латино, джаз-рок, рок.

38. Принципы организации музыкальных произведений джазовой музыки: джазовые ритмы, джазовые штрихи, джазовые синкопы, свинг и особая джазовая фразировка.

39. В джазовой музыке аккорды и гаммы неразрывно связаны между собой (аккордовые гаммы), септаккорды и гаммы строятся от 12 ступеней. Педагог особое внимание уделяет импровизации, уроки проводит в форме джем-сейшнов.

40. Теоретические сведения тесно связаны с музыкально-слуховым опытом обучающихся. Каждому теоретическому обобщению предшествует слуховая подготовка на соответствующем музыкальном материале.

41. Большую пользу для усвоения теоретического материала, свободной ориентировки в тональностях приносит проигрывание элементов музыкального языка (интервалы, аккорды, гаммы, мелодически и гармонические обороты) на фортепиано.

42. Обучающиеся на уроках сольфеджио исполняют, записывают, анализируют музыкальные произведения, их отрывки, потому необходимо познакомить их с основными музыкальными терминами, обозначениями темпов, динамических оттенков, характера исполнения.

43. Обучающийся знакомится с характерными чертами джазовой мелодии, особенностями джазовой ритмики, подбирает мелодии по

слуху, исполняет джазовые темы с гармоническим сопровождением по буквенно-цифровым обозначениям, импровизирует риффы, подбирает их на инструменте и записывает в ноты.

44. Джазовая теория и практика используют свои, иногда не совпадающие с классической теорией, обозначения звуков, ладов, гармонических последовательностей.

45. Звуковысотность в джазовой музыке обозначается буквами английского алфавита: C, D, E, F, G, A и B (в джазовой теории не используется классическое обозначение звука «си», вместо традиционной H – буква B).

46. В джазе «черные» клавиши не имеют собственных отдельных обозначений, являются как бы производными от семи основных при помощи знаков альтерации: C# (Db), Eb, F#, Ab, Bb.

47. В обозначениях аккордов те же заглавные буквы или римские цифры указывают на основной тон созвучия, структура выражается рядом символов. Знаки «+» и «-» перед арабской цифрой обозначают повышение или понижение звука на пол тона – альтерацию. Знаки «#» и «b» после заглавной буквы обозначают соответственно повышение или понижение всего аккорда на пол тона.

48. Характерной особенностью записи аккордов в джазовой традиции является отказ от знаков двойного повышения или понижения тонов («дубль-диез» и «дубль-бемоль»), которые энгармонически заменяются соответствующими звуками.

49. В джазовой гармонии названия ладов не соответствуют привычным, общепринятым в теории музыки. Мышление джазовых музыкантов преимущественно гармоническое, лад для них – это мелодическое заполнение гармонических последовательностей.

50. В джазовой гармонии помимо семиступенных встречаются другие лады (пентатоника, блюзовый лад, смешанные лады), которые используются для обыгрывания различных ступеней в импровизации.

51. Гармония эстрадной и джазовой музыки в своей основе опирается на типичные функциональные формулы, характерные для аккомпанемента песенно-танцевальных мелодий. Структура гармонических оборотов и каденций соответствует форме квадратного периода из двух предложений.

52. Смена тональных опор не характерна для малых форм джазовой музыки. В большинстве случаев темы джазовых стандартов являются однотональными (если не учитывать возможных тональных сдвигов при повторении частей), их гармоническое строение основано на главных функциях лада (T, S, D) и аккордике побочных ступеней.

53. Голосоведение в джазовой гармонии в общих чертах совпадает с классической, в основе лежит плавное движение каждого голоса, что особенно важно для крайних голосов аккордовой фактуры.

54. В отличие от правил классической гармонии, в соединениях многозвучных аккордов параллельные квинты, септимы и секунды используются постоянно, подобно параллельным терциям и секстам.

55. Наряду с типичными образцами гармонической фактуры в джазовой музыке широко используется прием изложения мелодии аккордовым микстом солирующих голосов – так называемые блок-аккорды.

56. Техника блок-аккордов основана на использовании как основного септаккорда, так и его обращений при дублировке мелодии в октаву. Введение этого приема зачастую дает переkreщивание голосов (при широких скачках в мелодии).

57. Для развития чувства ритма педагог на уроке использует комплекс заданий, в который входят упражнения на проговаривание, простукивание ритма, ритмические диктанты, задания на импровизацию с применением изученных ритмо-формул.

58. Слуховой анализ включает в себя определение на слух как отдельных ладов, интервалов, аккордов, так и аккордовых цепочек в различных тональностях. Слуховой анализ связан с интонационными упражнениями (секвенции, цепочки интервалов, аккордов, гармонические блюзовые схемы).

59. Виды творческих заданий:

- 1) импровизация на аккорд, гармоническую последовательность;
- 2) сочинение мелодии на заданный ритм;
- 3) сочинение ритмических рисунков к интонационным упражнениям на заданные ступени лада;
- 4) подбор знакомых мелодий на фортепиано;
- 5) сочинение второго голоса к мелодии;
- 6) импровизация с использованием вводно-тоновых хроматических вспомогательных звуков к аккордовым;
- 7) подбор собственного аккомпанемента к джазовым темам;
- 8) сочинение мелодий на аккордовую последовательность.

60. Формой обучения является развитие скоростного слухового мышления с быстрой, почти мгновенной правильной ориентацией в гармонии, владение ладовым языком, точное интервальное воспроизведение.

61. На занятиях педагог использует синтезатор, возможности этого инструмента позволяют изучать джазовый ритмоинтонационный материал в атмосфере живого музицирования.

62. В джазовой практике необходимо знание расшифровки буквенно-цифровых обозначений. Обучающийся под руководством педагога осваивает в короткие сроки технологии расшифровки для свободной игры, это особая работа с заданиями и упражнениями, запоминанием схем и точным попаданием во времени в нужную

гармонию.

63. Педагог формирует у обучающегося быструю слуховую реакцию предслышания (опережения) предстоящего звучания. Работа над этими слуховыми параметрами ведется постоянно.

64. Особое место на уроках занимает работа над исполнением различных видов синкоп (от простых в начале - до сложных позднее). Включение большого количества синкопированных ритмических фигур в фактуру эстрадных и джазовых пьес естественно для стилистики этого направления.

65. На уроках педагогом используются специально разработанные метроритмические методические пособия по освоению разного вида синкоп, упражнения с особыми видами деления длительностей метрономом, электронный ритм-бокс с набором всевозможных стилистических и жанровых метроритмических формул аккомпанемента.

66. Одной из необходимых форм работы на уроках сольфеджио являются вокально-интонационные упражнения (пение гамм, интервалов, аккордов, секвенций, различных мелодических оборотов).

67. При работе над интонационными упражнениями педагог следит за качеством пения (чистота интонации, строя, свободное дыхание, умение петь распевно, легато).

68. К ладовым интонационным упражнениям относится пение гамм, отдельных ступеней лада, в разбивку и составленных из них мелодических оборотов, тональных секвенций, интервалов и аккордов в ладу с разрешением.

69. Сольфеджирование является основной формой работы в классе. При сольфеджировании педагог добивается чистого, стройного, выразительного пения по нотам и обращает внимание на правильность и четкость дирижерского жеста обучающегося.

70. С первых уроков педагог следит за правильным звукоизвлечением, дыханием, фразировкой, обращает внимание на посадку обучающихся при пении.

71. Педагог обучает практическому навыку – пению с листа. Навык пения с листа вырабатывается постепенно и требует к началу момента работы наличия у обучающегося значительного слухового опыта, ощущения метроритма, знакомства с правилами группировки длительностей, умения петь без сопровождения инструмента, знания нот и нотной записи.

72. Педагог обучает ориентированию в ладу, способности чувствовать ладовые обороты, удерживать лад, тональность.

73. В процессе работы особое внимание уделяется развитию внутреннего слуха (мысленное представление написанной мелодии, свободное ориентирование в ней).

74. В процессе развития навыка пения с листа следует добиваться осмысленного и выразительного пения. Педагог обучает обучающегося смотреть по нотному тексту как бы вперед и петь без остановок, не теряя ощущения конкретной тональности.

75. Перед началом пения исполняемый пример анализируется в младших классах совместно с педагогом, в старших – самостоятельно. Анализу подвергаются структурные, ладовые, метроритмические и другие особенности примера.

76. Педагог обучает порядок чтения нот с листа:

1) пение мелодии с одновременным проигрыванием ее на фортепиано;

2) пение мелодии с одновременным проигрыванием ее на фортепиано в другой октаве;

3) пение с тактированием под импровизируемый педагогом гармонический аккомпанемент с дублировкой мелодии;

4) пение с тактированием под импровизируемый педагогом гармонический аккомпанемент без дублировки;

5) пение с тактированием в унисон (октаву) с педагогом;

6) пение с тактированием solo (собственно сольфеджирование).

77. Сольфеджирование выученных примеров, пение с листа в младших классах педагог проводит большей частью коллективно, группами и лишь в дальнейшем переходят к индивидуальному пению.

78. Педагог обучает транспонированию выученных мелодий в другие тональности, транспонированию с листа незнакомых мелодий.

79. Педагог развивает чувство метроритма в каждом виде работы (сольфеджирование, диктант, слуховой анализ), для успешного результата прорабатывает, осмысливает метроритмические соотношения в изучаемых произведениях, применяет специальные ритмические упражнения.

80. В работе над развитием чувства метроритма педагог работает над дирижерским жестом при пении знакомых, выученных мелодий, упражнений, при слушании музыки.

81. Педагог развивает музыкальную память, мышление обучающегося, систематически анализируя слух, что позволяет накопить внутренние слуховые представления, связывает сольфеджио с музыкальной практикой обучающегося, помогает им в разборе и исполнении произведений на инструменте.

82. В работе на диктантом педагог синтезирует синтезируются все знания и навыки обучающегося, определяет уровень его слухового развития, от чего зависит успешная запись диктанта, с учетом индивидуальности обучающегося, его музыкальной памяти, ладового слуха, ладового мышления, ориентировки в мелодическом движении.

83. Педагог использует формы работы на уроках:

- 1) творческая работа;
- 2) письменная работа;
- 3) устная работа;
- 4) игра на фортепиано;
- 5) вокально-интонационные упражнения;
- 6) музыкальный диктант.

84. Самостоятельные занятия проводятся регулярно и систематически. Объем работы определяется с учетом минимальных затрат на подготовку домашнего задания, параллельного освоения детьми программы общего среднего образования.

85. Виды самостоятельной работы;

1) устные и письменные задания (анализ музыкальных примеров или отдельных элементов пьес, исполняемых на инструменте, построение гамм, определение интервалов, аккордов и их последовательностей);

2) пение вокально-интонационных упражнений, включающих пройденные элементы (гаммы, интервалы, аккорды, секвенции интервальные и аккордовые последовательности);

3) сольфеджирование музыкальных примеров с листа и наизусть, транспонирование;

4) проигрывание на фортепиано или на другом инструменте отдельных элементов или мелодий, музицирование с несложным аккомпанементом; - элементарная ритмическая или мелодическая импровизация, сочинение и запись нотного текста, подбор по слуху, игра по буквенным обозначениям.

86. Индивидуальная домашняя работа проводится в несколько приемов и строится в соответствии с рекомендациями педагога. В первую очередь прорабатываются самые сложные музыкальные эпизоды с различными техническими приемами. С учетом умственных и физических возможностей обучающегося педагог определяет время работы над тем или иным произведением.

87. Для активизации самостоятельных занятий обучающегося педагог использует следующие формы работы:

1) анализ собственного исполнения – обучающийся оценивает свою работу, отмечает допущенные ошибки;

2) запись обучающимся в дневник важнейших рекомендаций педагога относительно работы над произведениями;

3) устный отчет о подготовке домашних заданий – обучающийся рассказывает о трудностях и их устранении.

88. Содержание домашних заданий:

- 1) сольфеджирование;
- 2) пение;
- 3) интонационные упражнения;

- 4) выполнение ритмических упражнений;
- 5) транспонирование;
- 6) подбор мелодии и аккомпанемента, творческие задания;
- 7) анализ произведений, в том числе исполняемых в классе по инструменту;
- 8) письменные теоретические задания.

89. Межпредметные связи предмета «Джазовое сольфеджио» с предметами «Эстрадно-джазовое пение», «Сольфеджио», «Казахская музыкальная литература», «Мировая музыкальная литература», «Коллективное музицирование» побуждают обучающихся к целостному познанию различных художественных явлений.

90. Реализация Программы обеспечивается педагогическими кадрами, имеющими специальное профессиональное (среднее или высшее) образование, соответствующее профилю преподаваемой дисциплины и систематически занимающимися, методической деятельностью и повышением своей квалификации.

91. Материально-техническая база организаций образования должна соответствовать санитарным и противопожарным нормам, нормам охраны труда.

92. Условиями реализации Программы является наличие

- 1) музыкальных инструментов (фортепиано, синтезатор);
- 2) нотной доски;
- 3) библиотечного фонда;
- 4) фонотеки, звукозаписывающей аппаратуры.

93. Программные требования в 1 классе:

1) в джазовой музыке обучающийся осваивает атаку, акценты, штрихи, свинг, джазовые синкопы, тоны, полутоны, знакомится с построением джазовой гаммы, названием интервалов в диапазоне двух октав, импровизацией в ионийском мажоре, основными базовыми правилами джазовой музыки, основами джазовой импровизации, характерными чертами джазовой мелодии, гармонии, блюзового лада, особенностями джазовой ритмики;

2) обучающийся учится записывать, подбирать по слуху, исполнять джазовые темы с гармоническим сопровождением по буквенно-цифровым обозначениям, составлять риффы, определять граунд бит, размер мелодии, подбирать короткие риффы из трех-четырех нот и работать над джазовыми ритмами, джазовой фразировкой, свингом.

94. Содержание учебного предмета в 1 классе.

Раздел «Практическая импровизация. Основы джазового стиля».

Тема 1. Атака. Акценты. Штрихи. Свинг. Джазовые синкопы. Опережающая синкопа. Запоздывающая синкопа. Тоны и полутоны. Построение джазовой гаммы. Название интервалов в диапазоне двух

октав. Импровизация в ионийском мажоре. Объяснение штрихов и джазовых синкоп на примере стандарта. Импровизация. Ионийский мажор.

Тема 2. Блюзовая сетка. Мажорная пентатоника. Минорная пентатоника. Минорная блюзовая гамма. Мажорная блюзовая гамма. Буквенные обозначения. Объяснение законов построения мелодической джазовой импровизации на примере стандарта. Работа над вопрос-ответной формой импровизации в блюзовых гаммах. Сочетание мажорной и минорной блюзовых гамм.

Тема 3. Мажорный септаккорд. Миксолидийский септаккорд. Минорный септаккорд. Основные способы импровизации на мелодию стандарта. Составление риффов в миксолидийской гамме с транспонированием в S, D.

Тема 4. Знакомство со стилями би-боп, латино. Импровизация в дорийской гамме. Народные лады. Кварто-квинтовый круг (басы).

95. Ожидаемые результаты освоения Программы в 1 классе.

К концу обучения в 1 классе обучающийся имеет следующие знания, умения и навыки:

- 1) знает понятия атака, акценты, штрихи, свинг, джазовые синкопы, тоны и полутоны;
- 2) знает название интервалов в диапазоне двух октав;
- 3) знает основные способы импровизации на мелодию стандарта;
- 4) знает названия народных ладов, умеет строить мажорный, миксолидийский, минорный септаккорд от ноты до;
- 5) определяет на слух стили свинг, би-боп, латино;
- 6) умеет составлять риффы в миксолидийской гамме с транспонированием в S, D;
- 7) умеет импровизировать в мажорной пентатонике, минорной пентатонике, мажорной блюзовой гамме, минорной блюзовой гамме;
- 8) умеет определять граунд бит, размер мелодии на слух;
- 9) умеет подбирать короткие риффы из трех-четырех нот;
- 10) умеет работать над джазовыми ритмами, джазовой фразировкой и свингом.

96. Программные требования во 2 классе:

Раздел «Практическая импровизация. Народные лады».

1) обучающийся осваивает стандарты традиционного джаза, импровизации по одному заданному ладу, учится сольфеджировать мелодию, петь буквенные символы аккомпанемента (бас), анализировать форму стандарта, джазовую фразировку, строить септаккорды аккомпанемента, слушать оригинал;

2) продолжается знакомство с основными джазовыми гаммами, осваиваются джазовые законы построения мелодии (джазовые ритмы, джазовые синкопы, джазовая фразировка, акценты);

3) обучается свободному владению гаммами, составлению из звуков изучаемой гаммы коротких риффов, более протяженных паттернов с использованием джазовых ритмов, джазовых синкоп, джазовой фразировки, акцентов;

4) на джем-сейшн закрепляются наработанные правила, обучающийся учится слышать гармонию джазовой мелодии, форму стандарта, умеет вовремя начать и окончить импровизацию.

97. Содержание учебного предмета во 2 классе.

Тематическое планирование.

Раздел «Импровизация в народных ладах».

Тема 1. Работа над ионийским мажором и септаккордом по кварто-квинтовому кругу. Построение гамм по формулам тонами и полутонами. Транспонирование риффов в ионийском мажоре по всем тональностям. Импровизация в ионийском мажоре под Backing Track.

Тема 2. Работа над миксолидийским мажором, доминантовым (миксолидийским) септаккордом по кварто-квинтовому кругу. Построение гамм по формулам тонами и полутонами. Транспонирование риффов в миксолидийском мажоре по всем тональностям. Импровизация в миксолидийском мажоре на стандарт под Backing Track.

Тема 3. Работа над дорийским минором, минорным септаккордом по кварто-квинтовому кругу. Построение гамм по формулам тонами и полутонами. Транспонирование риффов в дорийском миноре по всем тональностям. Импровизация в дорийском миноре под Backing Track.

Тема 4. Работа над тремя гаммами по кварто-квинтовому кругу. Построение гамм по формулам тонами и полутонами. Транспонирование риффов в трех гаммах. Импровизация под Backing Track. Суперимпровизация (содержит три гаммы в сопоставлении). Составление риффов. Работа над джазовыми ритмами, джазовой фразировкой и свингом в трех гаммах.

98. Ожидаемые результаты освоения Программы во 2 классе.

К концу обучения во 2 классе обучающийся имеет следующие знания, умения и навыки:

1) знает стандарты традиционного джаза;

2) умеет импровизировать в ионийском, миксолидийском и дорийском ладах;

3) умеет сольфеджировать выученную наизусть мелодию;

4) умеет петь буквенные символы аккомпанемента (бас);

5) умеет анализировать форму стандарта, джазовую фразировку;

6) умеет строить септаккорды аккомпанемента;

7) умеет составлять импровизацию из наработанных риффов, пользуется джазовыми ритмами, джазовой фразировкой, делает паузы, вовремя начинает и оканчивает импровизацию, начинает

импровизацию с середины гаммы;

8) умеет построить ионийский мажор, миксолидийский мажор, дорийский минор (по формулам) от любого звука.

99. Программные требования в 3 классе:

1) обучающийся учится импровизации в блюзовых гаммах, навыкам построения блюзовой сетки, осваивает основные джазовые правила, знакомится с особенностями блюзовой сетки архаического, классического, современного блюза, с особенностями исполнения чикагского, калифорнийского, тexasского блюза, с построением партии левой руки в буги-вуги.

100. Содержание учебного предмета в 3 классе.

Раздел «Практическая импровизация. Блюзы».

Тематическое планирование.

Тема 1. Построение мажорной блюзовой гаммы, минорной блюзовой гаммы по формулам, блюзовой сетки из блюзовых нот (1,3,7b) от звуков C, F, Bb, Eb. Работа с блюзовыми стандартами. Импровизация на заданные стандарты. Чикагский блюз. Джем-сейшн.

Тема 2. Построение мажорной блюзовой гаммы, минорной блюзовой гаммы по формулам, блюзовой сетки из блюзовых нот (1,3,7b) от звуков Ab, Db. Работа с блюзовыми стандартами. Импровизация на заданные стандарты. Калифорнийский блюз. Джем-сейшн.

Тема 3. Построение мажорной блюзовой гаммы, минорной блюзовой гаммы по формулам, блюзовой сетки из блюзовых нот (1,3,7b) от звуков Gb, B, E, A. Работа с блюзовыми стандартами. Импровизация на заданные стандарты. Техасский блюз. Джем-сейшн.

Тема 4. Построение мажорной блюзовой гаммы, минорной блюзовой гаммы по формулам, блюзовой сетки из блюзовых нот (1,3,7b) от звуков D, G, C. Работа с блюзовыми стандартами. Импровизация на заданные стандарты. Буги-вуги.

101. Ожидаемые результаты освоения Программы в 3 классе.

К концу обучения в 3 классе обучающийся имеет следующие знания, умения и навыки:

1) знает основные джазовые правила – свинг, джазовые синкопы, джазовые ритмы, джазовая фразировка, блюзовые ноты;

2) умеет импровизировать в заданной гамме;

3) применяет в импровизации джазовую фразировку, делает паузы, вовремя начинает и оканчивает игру;

3) знает кварто-квинтовый круг, построение блюзовых гамм по формулам, построение блюзовой сетки;

4) определяет на слух тонику, субдоминанту, доминанту;

5) умеет подобрать короткий рифф из трех-пяти нот на инструменте;

- 6) определяет на слух тонику блюза, размер, особенности стиля;
- 7) умеет строить аккомпанемент буги-вуги по блюзовой сетке, «шагающий бас».

102. Программные требования в 4 классе:

- 1) работа с гаммами ведется по кварто-квинтовому кругу, увеличивается количество гамм до шести;
- 3) гаммы закрепляются при изучении джазовых стандартов, септаккорды строятся на буквенные обозначения, обыгрываются с использованием первой, третьей, пятой, седьмой ступеней без альтераций, в прямом и ломаном движении;
- 4) изучаемые джазовые стандарты обязательно прослушиваются в оригинальном исполнении, желательно в разной интерпретации, с анализом услышанного, в конце каждой учебной четверти проводится музыкальная викторина;
- 5) джем-сейшны остаются одним из основных видов работ на уроке, закрепляются навыки импровизации под Backing Track, обучающийся учится использовать все пройденные правила на практике.

103. Содержание учебного предмета в 4 классе.

Раздел «Эпоха свинга. Теория импровизации».

Тематическое планирование.

Тема 1. Построение шести аккордовых гамм: ионийского мажора, миксолидийского мажора, дорийского минора, локрийского минора, тоно-полутоновой гаммы, целотоновой гаммы от звуков C-F-Bb-Eb. Построение соответствующего гамме септаккорда от основного звука гаммы. Буквенное обозначение септаккордов. Формула построения. Освоение восьми стандартов и обыгрывание соответствующих им септаккордов. Метод «игра-пауза». Добавление негармонических звуков. Использование джазовых синкоп. Организация мелодии вокруг третьего и седьмого блюзовых нот, изменение регистра, динамических оттенков.

Тема 2. Построение шести аккордовых гамм: ионийского мажора, миксолидийского мажора, дорийского минора, локрийского минора, тоно-полутоновой гаммы, целотоновой гаммы от звуков Ab-Db. Построение соответствующего гамме септаккорда от основного звука гаммы. Буквенное обозначение септаккордов. Формула построения. Освоение пяти стандартов и обыгрывание соответствующих им септаккордов. В импровизации (джем-сейшн) метод «игра-пауза». Добавление джазовых опеваний. Использование джазовых синкоп. Изменение регистра, динамических оттенков.

Тема 3. Построение шести аккордовых гамм: ионийского мажора, миксолидийского мажора, дорийского минора, локрийского минора, тоно-полутоновой гаммы, целотоновой гаммы от звуков Gb-B-

Е-А. Построение соответствующего гамме септаккорда от основного звука гаммы. Буквенное обозначение септаккордов. Формула построения. Освоение девяти стандартов и обыгрывание соответствующих им септаккордов. В импровизации (джем-сейшн) метод «игра-пауза». Добавление хроматизмов. Использование джазовых синкоп. Изменение регистра, динамических оттенков.

Тема 4. Построение шести аккордовых гамм: ионийского мажора, миксолидийского мажора, дорийского минора, локрийского минора, тоно-полутоновой гаммы, целотоновой гаммы от звуков D-G. Построение соответствующего гамме септаккорда от основного звука гаммы. Буквенное обозначение септаккордов. Формула построения. Освоение семи стандартов и обыгрывание соответствующих им септаккордов. Метод «игра-пауза». Добавление джазовых опеваний. Использование джазовых синкоп. изменение регистра, динамических оттенков. Метод «игра-пауза».

104. Ожидаемые результаты освоения Программы 4 класса.

К концу обучения в 4 классе обучающийся имеет следующие знания, умения и навыки:

1) умеет строить по формулам шесть аккордовых гамм в порядке кварто-квинтового круга C -F-Bb-Eb, Ab-Db, Gb-B-E-A, D-G;

2) умеет составить гармоническую последовательность для импровизации джазового стандарта, исполнять первую, третью, пятую, седьмую ступени аккордовой гаммы в прямом и ломанном движении;

3) знает двадцать девять джазовых стандартов, узнает их на слух;

4) знает творчество композиторов и исполнителей джаза;

5) начинает и оканчивает импровизацию вовремя;

6) знает и использует наработанные правила джазовой импровизации;

7) умеет на слух определить тональность стандарта, размер, стиль, гамму, способ, в котором можно выстроить импровизацию;

8) подобрать на инструменте мелодию, собственного сочинения.

105. Программные требования в 5 классе:

1) продолжается работа с шестью гаммами по кварто-квинтовому кругу, знакомство с двадцатью девятью стандартами эпохи свинга, формы работы со стандартами следующая: сольфеджирование мелодии, пение фундаментальных тонов и септаккордов аккордовых гамм, анализ формы и гармонии, обучающийся учится слышать тему стандарта в любой интерпретации.

106. Содержание учебного предмета в 5 классе.

Раздел «Эпоха свинга. Теория импровизации».

Тематическое планирование.

Тема 1. Построение шести аккордовых гамм: ионийского мажора, миксолидийского мажора, дорийского минора, локрийского минора,

тоно-полутоновой гаммы, целотоновой гаммы от звуков C-F-Bb-Eb. Построение соответствующего гамме септаккорда от основного звука гаммы. Буквенное обозначение септаккордов. Формула построения. Освоение восьми стандартов, более свободное обыгрывание соответствующих им септаккордов. В импровизации под Backing Track (джем-сейшн) – использование мелодии стандарта в импровизации, расширение и уменьшение темы, метод «игра-пауза», добавление негармонических звуков, использование джазовых синкоп, организация мелодии вокруг третьей и седьмой блюзовых нот, изменение регистра, динамических оттенков, ритмические смещения, увеличение, уменьшение, синкопы.

Тема 2. Построение шести аккордовых гамм: ионийского мажора, миксолидийского мажора, дорийского минора, локрийского минора, тоно-полутоновой гаммы, целотоновой гаммы от звуков Ab, Db. Построение соответствующего гамме септаккорда от основного звука гаммы. Буквенное обозначение септаккордов. Формула построения. Освоение восьми стандартов, более свободное обыгрывание соответствующих им септаккордов. В импровизации под Backing Track (джем-сейшн) – использование мелодии стандарта в импровизации, расширение и уменьшение темы, метод «игра-пауза», добавление негармонических звуков, использование джазовых синкоп, организация мелодии вокруг третьей и седьмой блюзовых нот, изменение регистра, динамических оттенков, ритмические смещения, увеличение, уменьшение, синкопы.

Тема 3. Построение шести аккордовых гамм: ионийского мажора, миксолидийского мажора, дорийского минора, локрийского минора, тоно-полутоновой гаммы, целотоновой гаммы от звуков Gb, B, E, A. Построение соответствующего гамме септаккорда от основного звука гаммы. Буквенное обозначение септаккордов. Формула построения. Освоение восьми стандартов, более свободное обыгрывание соответствующих им септаккордов. В импровизации под Backing Track (джем-сейшн) – использование мелодии стандарта в импровизации, расширение и уменьшение темы, метод «игра-пауза», добавление негармонических звуков, использование джазовых синкоп, организация мелодии вокруг третьей и седьмой блюзовых нот, изменение регистра, динамических оттенков, ритмические смещения, увеличение, уменьшение, синкопы.

Тема 4. Построение шести аккордовых гамм: ионийского мажора, миксолидийского мажора, дорийского минора, локрийского минора, тоно-полутоновой гаммы, целотоновой гаммы от звуков D, G, C. Построение соответствующего гамме септаккорда от основного звука гаммы. Буквенное обозначение септаккордов. Формула построения. Освоение восьми стандартов, более свободное обыгрывание

соответствующих им септаккордов. В импровизации под Backing Track (джерм-сейшн) – использование мелодии стандарта в импровизации, расширение и уменьшение темы, метод «игра-пауза», добавление негармонических звуков, использование джазовых синкоп, организация мелодии вокруг седьмой и седьмой блюзовых нот, изменение регистра, динамических оттенков, ритмические смещения, увеличение, уменьшение, синкопы.

107. Ожидаемые результаты освоения Программы 5 класса.

К концу обучения в 5 классе обучающийся имеет следующие знания, умения и навыки:

1) умеет строить по формулам шесть аккордовых гамм в порядке кварто-квинтового круга C -F-Bb-Eb, Ab-Db, Gb-B-E-A, D-G;

2) умеет составить гармоническую последовательность для импровизации джазового стандарта;

3) умеет исполнять первую, третью, пятую, седьмую ступени аккордовой гаммы в прямом и ломанном движении, с добавлением негармонических звуков;

4) владеет приемами джазовой импровизации под Backing Track;

5) умеет исправлять технические погрешности в трудных местах джазового стандарта (интонационные неточности);

6) понимает и умеет передать осмысленно с точки зрения музыкального замысла исполнение.

108. Программные требования в 6-7 классах:

1) продолжается работа с шестью гаммами по кварто-квинтовому кругу, осваивается альтерированная гамма, альтерация девятой, одиннадцатой, тринадцатой ступеней, импровизация по верхнему этажу аккордовой гаммы, аккордовые замены, в том числе тритоновая замена;

2) продолжается знакомство с двадцатью девятью стандартами современного джаза, форма работы со стандартами следующая: сольфеджирование мелодии, пение фундаментальных тонов, игра септаккордов аккордовых гамм, анализ формы и гармонии, обучающийся учится слышать тему стандарта в любой интерпретации.

109. Содержание учебного предмета в 6-7 классах.

Раздел «Современный джаз. Теория импровизации».

Тематическое планирование.

Тема 1. Построение семи основных аккордовых гамм: ионийского мажора, миксолидийского мажора, дорийского минора, локрийского минора, тоно-полутоновой гаммы, целотоновой гаммы по хроматизму от звуков Bb-B C-Db. Знакомство с альтерированной гаммой. Освоение восьми стандартов. Импровизация под Backing Track (джерм-сейшн). Добавление негармонических звуков, хроматических опеваний, секвенций. Использование джазовых синкоп. Аккордовые замены, ритмические смещения, увеличение, уменьшение.

Тема 2. Построение семи основных аккордовых гамм: ионийского мажора, миксолидийского мажора, дорийского минора, локрийского минора, тоно-полутоновой гаммы, целотоновой гаммы по хроматизму от звуков D, Eb. Знакомство с альтерированной гаммой. Освоение восьми стандартов. Импровизация под Backing Track (джем-сейшн) – добавление негармонических звуков, хроматических опеваний, секвенций, использование джазовых синкоп, аккордовые замены, ритмические смещения, увеличение, уменьшение.

Тема 3. Построение семи основных аккордовых гамм: ионийского мажора, миксолидийского мажора, дорийского минора, локрийского минора, тоно-полутоновой гаммы, целотоновой гаммы по хроматизму от звуков E, F, Gb, G, знакомство с альтерированной гаммой. Освоение восьми стандартов. Импровизация под Backing Track (джем-сейшн). Добавление негармонических звуков, хроматических опеваний, секвенций. Использование джазовых синкоп. Аккордовые замены, ритмические смещения, увеличение, уменьшение.

Тема 4. Построение семи основных аккордовых гамм: ионийского мажора, миксолидийского мажора, дорийского минора, локрийского минора, тоно-полутоновой гаммы, целотоновой гаммы по хроматизму от звуков Ab, A, знакомство с альтерированной гаммой. Освоение восьми стандартов. Импровизация под Backing Track (джем-сейшн). Добавление негармонических звуков, хроматических опеваний, секвенций. Использование джазовых синкоп. Аккордовые замены, ритмические смещения, увеличение, уменьшение.

110. Ожидаемые результаты освоения Программы 6-7 классах.

К концу обучения в 6-7 классах обучающийся имеет следующие знания, умения и навыки:

- 1) умеет строить по формулам шесть аккордовых гамм по хроматизму;
- 2) знает альтерированную гамму;
- 3) умеет составить гармоническую последовательность для импровизации джазового стандарта;
- 4) умеет исполнить первую, третью, пятую, седьмую ступени аккордовой гаммы в прямом и ломанном движении с добавлением хроматических опеваний, негармонических звуков;
- 5) учится слышать тему стандарта в любой интерпретации;
- 6) владеет джазовой фразировкой;
- 7) умеет импровизировать с середины гаммы, добавлять джазовые опевания, хроматические звуки, аккордовые замены;
- 8) умеет определить на слух тональность стандарта, способ импровизации, подобрать на слух собственно сочиненную мелодию.

111. Ожидаемые результаты освоения Программы.

Выпускник знает:

- 1) нотный текст;
- 2) традиционную и современную джазовую музыку, характерные особенности основных стилистических направлений, джазовых исполнителей;
- 3) джазовую терминологию;
- 4) основные элементы музыкального языка (понятия звукоряд, лад, интервалы, аккорды, диатоника, хроматизм, отклонение, модуляция);
- 5) строение джазовых стандартов;
- 6) строение музыкальной ткани, типы изложения музыкального материала (первичные знания);
- 7) и владеет приемами джазовой импровизации.

Выпускник умеет:

- 1) использовать специфические джазовые приемы в своей практической деятельности;
- 2) слышать, анализировать и записывать гармонические последовательности для импровизации;
- 3) осуществлять анализ элементов музыкального языка;
- 4) импровизировать на заданные музыкальные темы или ритмические построения.

У выпускника сформированы навыки:

- 1) чтения с листа джазовых стандартов, гармонизации мелодии эстрадно-джазового жанра;
- 2) теоретического анализа формы, гармонии, мелодии джазового стандарта;
- 3) владения элементами музыкального языка (исполнение на инструменте, определение на слух гармонических последовательностей);
- 4) участия в коллективных импровизациях, джем-сейшнах;
- 5) самостоятельного определения способа импровизации на джазовый стандарт (определенная гамма, мелодия стандарта, гармоническая последовательность по аккордовым гаммам);
- 6) чтения с листа гармонических схем, записанных буквенными символами;
- 7) подбора по слуху мелодий;
- 8) основными приемами звуковедения;
- 9) самостоятельной интерпретации исполняемого произведения;
- 10) высоким уровнем культуры исполнения.

Глава 3. Критерии оценки результатов обучения

112. Целью контроля успеваемости является выявление результативности в освоении Программы обучающимися.

Контроль освоения Программы обучающимися осуществляется в форме контрольной работы, академического концерта, технического зачета, итоговая аттестация – в форме экзамена.

113. Форма аттестации и контрольно-программные требования к выступлениям обучающихся:

1) 1 класса – в первой четверти: контрольная работа (пение стандарта с названиями штрихов «ду», «ба», «дит», «дот», импровизация под бэк-трек по ионийскому мажору, нахождение на клавиатуре тонов и полутонов, показ в нотах джазовых синкопов, умение простучать длительности битами, просчитать свинги); во второй четверти: контрольная работа (построение по «формулам» четырех гамм от ноты «до» мажорной пентатоники, минорной пентатоники, мажорной блюзовой гаммы, минорной блюзовой гаммы; импровизация произведения в минорной блюзовой гамме); в третьей четверти: контрольная работа (построение по «формуле» миксолидийской гаммы, импровизация на мелодию песни, создание риффа в миксолидийской гамме, транспонирование его в S,D по блюзовой сетке), в четвертой четверти: зачет (построение гамм, включая дорийский минор, импровизация музыкального произведения в мажорной блюзовой гамме, знание базовых правил);

2) 2 класса – в первой четверти: контрольная работа (знание ионийского мажора по кварто-квинтовому кругу, сольфеджирование мелодий в ритмах стиля «свинг», «джаз-рок» в ионийском мажоре, импровизация в ионийском мажоре под «Backing Track»), во второй четверти: контрольная работа (знание миксолидийского мажора по кварто-квинтовому кругу, сольфеджирование мелодий в ритмах стиля «свинг», «джаз-рок» в миксолидийском мажоре, импровизация в миксолидийском мажоре под Backing Track); в третьей четверти: контрольная работа (знание дорийского минора по кварто-квинтовому кругу, сольфеджирование мелодий в ритмах стиля «свинг», «латино» в дорийском миноре; импровизация под Backing Track); в четвертой четверти: зачет (сравнение ионийского мажора, миксолидийского мажора, дорийского минора по кварто-квинтовому кругу, импровизация под Backing Track методом «игра-пауза», знание теоретических правил, слуховой анализ пройденных гамм);

3) 3 класса – в первой четверти: контрольная работа (построение мажорной блюзовой, минорной блюзовой гаммы, блюзовой сетки от звуков C, F, Bb, Eb, построение инверсии (обращения) трезвучий B5/3, M5/3, Ум5/3, Ув5/3, импровизация блюза); во второй четверти: контрольная работа (построение мажорной блюзовой, минорной блюзовой гаммы, блюзовой сетки от звуков Ab, Db, соединение плавным голосоведением инверсии трезвучий B5/3, M5/3, Ум5/3, Ув5/3; импровизация блюза); в третьей четверти: контрольная работа

(построение мажорной блюзовой, минорной блюзовой гаммы, блюзовой сетки от звуков Gb, B, E, A, построение инверсии (обращения) ББ7, БМ7, ММ7, импровизация блюза); в четвертой четверти: зачет (построение мажорной блюзовой и минорной блюзовой гаммы, блюзовой сетки от звуков D, G, соединение плавным голосоведением инверсий септаккордов, исполнение буги-вуги);

4) 4 класса – в первой, второй, третьей четвертях: контрольная работа (знание пяти аккордовых гамм, построение по «формулам», слуховой анализ, игра первого, третьего, пятого, седьмого септаккордов в прямом и ломаном движении в заданном стандарте эпохи свинга, импровизация блюза под Backing Track, викторина на пройденные стандарты); в четвертой четверти: зачет (знание теоретических правил, джем-сейшн на джазовый стандарт эпохи свинга, викторина на джазовые стандарты эпохи свинга, импровизация блюза под Backing Track);

5) 5 класса – в первой, второй, третьей четвертях: контрольная работа (знание шести аккордовых гамм, построение по «формулам», слуховой анализ, игра первого, третьего, пятого, седьмого септаккордов в прямом и ломаном движении с проходящими звуками, заполнениями скачков в заданном стандарте эпохи свинга, импровизация блюза под Backing); в четвертой четверти: зачет (построение гамм, знание теоретических правил, джем-сейшн на джазовый стандарт эпохи свинга, импровизация блюза под Backing Track);

6) 6-7 классов – в первой, второй, третьей четвертях: контрольная работа (знание семи аккордовых гамм, построение по «формулам», слуховой анализ, игра первого, третьего, пятого, седьмого септаккордов в прямом, ломаном движении с хроматическими проходящими звуками, хроматическими опеваниями, аккордовыми заменами, хроматическими заполнениями скачков в заданном стандарте современного джаза, импровизация блюза под Backing Track), в четвертой четверти: зачет (построение пройденных гамм, знание теоретических правил, джем-сейшн на джазовый стандарт современного джаза, импровизация блюза под Backing Track).

114. Критерии оценивания результатов обучения в музыкальном образовании складываются из результатов текущей успеваемости по предмету и оценок, полученных на концертных выступлениях.

При оценке работы обучающегося педагог учитывает следующие параметры:

1) знание музыкальной терминологии;

2) знание художественного образа и стиля произведений разных форм и жанров зарубежных и отечественных композиторов;

3) знание и умение определять на слух, записывать, воспроизводить голосом аккордовые, интервальные и различные мелодические построения;

4) умение воспроизвести на слух или на инструменте мелодию, гармонизовать её;

5) наличие кругозора в области музыкального искусства и культуры.

115. Критерии оценок итоговой аттестации (зачета, экзамена).

1) Оценка «5» «отлично» – свободное владение приемами джазовой импровизации, вокальным аппаратом, чистота интонирования, владение основными приемами звуковедения, нюансами, слуховой самоконтроль, точное прочтение и знание нотного текста, раскрытие художественного образа джазового стандарта, выразительное, артистичное исполнение, самостоятельная интерпретация исполняемого произведения, высокий уровень культуры исполнения.

2) Оценка «4» «хорошо» – свободное владение приемами джазовой импровизации, вокальным аппаратом, владение основными приемами звуковедения, нюансами, знание нотного текста, недостаточный слуховой контроль, технические погрешности в трудных местах джазового стандарта (интонационные неточности), недостаточно осмысленное с точки зрения музыкального замысла исполнение, нестабильность психологического поведения при импровизации.

3) Оценка «3» «удовлетворительно» – недостаточное владение приемами джазовой импровизацией, вокальным аппаратом, приемами звукоизвлечения, темпоритмическая неорганизованность, динамическое однообразие и монотонность звучания, формальное звучание импровизации, без образного осмысления музыки, слабый слуховой контроль исполнения, наличие в исполнении стилистических и интонационных ошибок, средний уровень культуры исполнения, неустойчивое психологическое состояние при импровизации.

4) Оценка «2» «неудовлетворительно» – невладевание приемами джазовой импровизации, вокальным аппаратом, приемами звукоизвлечения, наличие в исполнении стилистических и интонационных ошибок, низкий уровень культуры исполнения, неустойчивое психологическое состояние при импровизации.

5) «Зачет» (без оценки) – исполнение соответствует необходимому уровню на данном этапе обучения.